БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 78 (7078)
АПРЕЛИИН 2
СУББОТО
1955 он

Сэн 20 мүнгэн.

Колхозуудта туһалха гээшэ хүндэтэ хэрэг

...ммунистическэ парти, Советскэ ...ительство оронойнгоо хүндэ ...мышленностиин туйлалтануудта ...лэн, арадайнгаа ажахын бүхы ...аринуудые, нэн түрүүндэ социа...ческэ хүдөө ажахые эрид шууд ...өхэ зорилго бүхы советскэ хү...эй урда табяа. Шэнэ, боро газа...лдүүрилэн ашаглалга, адуу ма...ашаг шэмэ үгэлгые саашадань ...элүүлгэ гансахан колхознигуу... механизаторнуудай хэрэг бэшэ ...нь промышленна предприяти...ай хүдэлмэришэдэй, советскэ ...лигенциин энэ хүндэтэй ба ха...лгатай зорилгые бэелүүлгэдэ ...тэйгээр хабаадалсаха байһан ... партиин Центральна Комите... сентябрьска, февральско-мар...ка ба январска Пленумүүдэй ...хэбэринүүд соо онсо тэмдэг...эн байна.

...омышленна предприятинуудай ...ктивүүд — хүдэлмэришэн анги ...оно таряашадтай холбоо бари... улам бэхижүүлэн, хүдэлмэ... саг үргэлжэ туһалдаг, хэрэг...ашина зэмсэгүүдые үйлэдбэ...эг гээшэ. Илангаяа хүдөө ажа...үгжөөхэ талаар ехэ зорилго...ай табигдаад байхада предприя...дай коллективүүдэй колхозууд ... МТС-үүдые шефтээ абажа, ...ынь хүгжэлтэдэ туһа хүргэхэ ... туйлай ехэ удхашанартай. Энэ ...отическа хэрэгые бодото дээ... бэелүүлгэдэ бэеэрээ хабаадал... тулада промышленна пред...инуудай хүдэлмэришэд, инже...-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ...дураараа хүдөөдэ хүдэлмэрил...олооро гараа, гаража ше бай-

...рэ тоодо республикымнай про...ленна предприятинууд дээрэһээ ... зуун хүдэлмэришэд колхозууд, ...үүдтэ ошоод промышленно...түрүү арга методүүдые колхоз...дэбэри дээрэ нэбтэрүүлнэ. Тии... предприяти бүхэнэй коллекти... тус бүридөө колхозуудые шеф...абаад горьтой туһаламжа үзүүл...аровозо-вагонно заводой хүдэл...шэд Байкало-Кударын аймагые ...дэнь шефтээ абаад, хэдэн кол...удта малай типовой байрануу... барижа, ашаглалгада оруулаа. ... арбаад гектар дээрэ огород ...ическаар уһалха түхеэрэлгэ...ие хэһэн байна. Үбэл, зунгүй ...эй барилгашадай бригаданууд ...нүүдэй хүдэлмэриие механи...ка, силос дараха башнинуудые ...а.

...эшье, республика дотор колхо... шефскэ туһаламжа үзүүлгэ ... дээрээ хангалтагүйгөөр ябуу...а. Олон предприятинууд тус ...алаар ехэнүүд уялгануудые ... аад, бодото дээрээ тэдэнээ ...улнэгүй. Хүтэлбэрилэгшэдынь, ...йна организацинуудынь хэлэ...эдөө хүрэнэгүй. Тэдэнэй тоодо ...-Удын механизированнэ шэлэй ...ой, мясокомбинадай, паровозно ...ой болон бусад предприятинуу... хүтэлбэрилэгшэд оролсоно. Тэ... колхозуудта шефскэ туһалам...үүлгые гүрэн түрын удхашанар-

тай хэрэг гэжэ үшөө ойлгоогүй байһаар. Энэ асуудалые партийна, комсомольско ба хүдэлмэришэдэй хамтын суглаанууд дээрэ табижа, энэ кампанида хүдэлмэришэдэй олоороо, эдэбхи ехэтэйгээр хабаадалсаха ябадал эмхидхэнэгүй. Шэлэй завод хүдэлмэришэдөөр эгээл олон, ехэнүүд предприятинуудай нэгэн юм. Теэд директор нүхэр Логвиненко, партийна организацинь секретарь нүхэр Олентич гэгшэдэй энэ хэрэгтэ ёһо тэдыгээр хандадаг дээрэһээ шефтэ абтаһан Прибайкальска аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхоздо мүнөө болотор малай типовой байрын барилга дүүргэгдэнэгүй. Хүдэлмэрилхээ ошоһон дархашуулайнь ажалые хэншье шалгадаггүй, тэдэндэ ямаршье эрилтэ хэгдэдэггүй байна. Заводой хүтэлбэрилэгшэд колхоздо ошожо, саашадаа ямар хүдэлмэри хэхэ талаар хэмжээ-ябуулгануудые хараалдаггүй байна. Тэрэшэлэн судна заһабарилгын, мяха-консервын комбинадай хүтэлбэрилэгшэд үнгэрөөшэ зун хэгдэһэн зарим тэды хүдэлмэринүүдые урдаа бараад лэ, шефскэ хүдэлмэриие саашадань үргэдхэлгэдэ ёһотой анхарал оролдолго хандуулнагүй. Теэд тэдэндэ партиин райкомуудай эрилтэ һулаар хэдэг байһаниинь гайхалтай.

Республикын аймагуудта леспромхоз, промкомбинат болон промышленна бусад предприятинууд бии гээшэ. Тэдэнэй коллективүүд шефскэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха зэргэтэй. Гэбэшье, Городок городой ехэнүүд предприятинууд Закаменай аймагай колхозуудта туһаламжа тон багаар хүргэнэ. Партиин горком энэ дутагдалтай эбсэшоод байна. Заиграйн, Хориин аймагуудай леспромхозууд зарим хүдэлмэри хэжэ байбашье, малай байрануудай барилгые бүри үргэдхэхэ ёһотой.

Республикын колхозууд мүнөө жэлдэ кукуруза ехээр тарихань. Тиимэһээ ороохо таряа хадагалха складуудые, силос дараха башнинуудые, траншейнуудые олоор, һайнаар бариха гээшэ түрүүшын ээлжээнэй хэрэг болонхой. Энэ шухала зорилгые бэелүүлгэдэ предприятинуудай коллективүүд, эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд эдэбхитэйгээр хабаадалсаха ёһотой.

Предприятинуудай партийна, комсомольско, профсоюзна организацинууд хүдэлмэришэдэй дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа, шефскэ туһаламжын угаа ехэ удхашанарые тэдээндэ ойлгуулха ёһотой.

Партиин райкомууд, айкомууд ба аймгүйсэдкомууд тус асуудалда шухала анхарал табижа, городуудай, аймцентрнүүдэй ажалшадые энэ үдэрһөө эхилжэ колхозуудта шефскэ туһаламжа үзүүлгэдэ үргэнөөр хабаадуулха зэргэтэй. Хүдөө ажахые хүгжөөлгөөр бүгэдэарадай хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаха гээшэ предприяти бүхэнэй нэрэ хүндын хэрэг мүн.

...ССР-эй түмэр замуудай шэнэ Устав

...релиин 1-һээ СССР-эй түмэр ...удай шэнэ Устав хүсэндөө ...загдаба. Энээнһээ урда тээ бай... Устав 1935 ондо баталагдаһан ...а. Тэрээн соо замуудай, ашаа ...эгшэдэй ба тушаажа абагша... хоорондохи харилсаанууд то...йлогдоо һэн. Тус Устав тран...тын хүгжэлтэдэ ехэ үүргэ дүүр-

...рһэн 20 жэл соо түмэр замуу... ашаанай эрьесэ хэдэн дахин ехэ ... Транспортын урдахи харюу...нууд ба уялганууд улам ехэ ... Транспортда хэгдэдэг ...энүүд ургаба. Ашаа зөөл... оронойнгоо эрилтэнүүдые ..., ашаа зөөлгын ба ашаа буул... бүхы пунктнуудта вагонуу... сооны эльгээхэ гэжэ түмэр ...дай хүдэлмэриин түсэбөөр ха...даха ёһотой. Ашаа ехээр ... промышленна предприяти... дэргэдэхи замууд дээ...мэринүүдые механизацил... анхаралаа ехээр хандуулха ... гэжэ Устав соо тэмдэглэг... Предприятинуудта ошодог за... дээрэ ашаа тээхэ, ашаа буул... маневр хэхэ хүдэлмэриие ашаа ... түсэбэй ёһоор дүүргэхэ шу...айна. Тиихэдээ, вагонуудай ... ба эрьесын талаар тогтоог-

доһон даалгабаринууд дүүргэгдэхэ ёһотой. Шэнэ Устав болбол ашаа зөөлгые саашадаа бүри нарин һайнаар түсэблэхэ ябадал дээрэ үндэһэлэгдэнэ. Замуудай ба отделенинүүдэй начальнигуудай харюусалга дээшэлхэ юм. Тэдэнэр дотоодын олон резервэ хэрэглэжэ, түсэбһөө гадуур ашаа тээлгые зүбшөөхэ эрхэтэй болоо. Ашаа зөөлгын түсэбые энэ һарада дүүргээгүй байгаа һаа, түмэр зам ба ашаа эльгээгшэ хадаа зөөжэ дүүргээгдээгүй ашаае энэ кварталай удаадахи һарануудай туршада зөөжэ дүүргэхэ уялгатай байна.

Элдэб ашаануудые зөөдэг түмэр замай-уһан замай ба түмэр замай-автомобильна транспортда илангаяа ехэ анхарал хандуулагдана.

Ашаа ехэ түргэнөөр зөөхэ гурим тогтоогдоно. Жэшээлхэдэ, Ленинград—Свердловск замда түргөөр ябадаг поезд ашаглагдаха, тиихэдээ Волховстрой, Вологда, Буй, Киров, Молотов гэжэ городуудта зогсодог байха юм.

Түмэр замууд ба предприятинуудта ошохо замууд дээрэ шэнэ Уставай бии болгогдоһонтой дашарамдуулан бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри хэгдэбэ.

(ТАСС).

Украинска ССР-эй дүрбэдэхи зарлалай Верховно Соведэй нэгэдэхи сесси

КИЕВ, мартын 31. (ТАСС). Украинска ССР-эй дүрбэдэхи зарлалай Верховно Соведэй нэгэдэхи сесси өөрынгөө хүдэлмэриие мүнөөдэр дүүргэбэ.

Украинска ССР-эй 1955 оной гүрэнэй бюджедые орошоорнь 26.514.121 мянган түхэриг, гаргашаарнь 26.335.882 мянган түхэригөөр баталха гэжэ Верховно Совет нэгэн дуугаар тогтообо.

Сесси дээрэ Украинска ССР-эй Верховно Соведэй Президиум һунгагдаһан ба Украинска ССР-эй Министрнүүдэй Совет баталагдаа. УССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшээр депутат **Д. С. Коротченко** һунгагдаба. УССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшээр депутат **Н. Т. Кальченко** баталагдаба.

Мүнөөдэрэй үглөөнэй заседани дээрэ баяр баясхалангай оршон байдалда Украинска Советскэ Социалистическэ Республикада Правительственна дээдэ шан — Ленинэй орден барюулагдаһан байна. Энэ шан Росситай Украинын нэгэдэһээр 300 жэлэй ойтой дашарамдуулан, мүн ажахын болон культурна байгуулалтада Украин арадай ехэхэн амжалтануудые туйлаһанайнь түлөө олгогдоһон байна.

ССР Союзай Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ, КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүн **К. Е. Ворошиловай**, мүн Украинын Коммунистическэ партиин болон Республикын правительствын хүтэлбэрилэгшэдэй зал соо орожо ерэхэдэнь депутадууд ба сугларһан олон тоото айлшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаба.

ССР Союзай Верховно Соведэй Президиумэй секретарь **Н. М. Пеговтэ** үгэ үгтэбэ. Украинска Советскэ Социалистическэ Республикые Ленинэй орденоор шагнаха тухай ССР Союзай Верховно Соведэй Президиумэй 1954 оной майн 22-ой Указые тэрэ уншаба. Зал соо үни удаан альга ташалган болоно. Бултадаа бодонод. Украинска ССР-эй Верховно Соведэй Түрүүлэгшэ депутат **П. Г. Тычина**, Украинын Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь депутат **А. И. Кириченко**, Украинска ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ депутат **Д. С. Коротченко**, Украинска ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ депутат **Н. Т. Кальченко** гэгшэд ССР Союзай Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **К. Е. Ворошиловай** гарһаа Ленинэй орден абана. Дахин, үни удаан нэрьемэ альга ташалган болоно. Түрэл Коммунистическэ партидаа, Советскэ Правительстводаа заха хизааргүй дуратай, гүнзэгы баясхалантай байһанаа эндэ сугларһан украин арадай түлөөлэгшэд мэдүүлнэ. Украинын Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй нэгэдэхи секретарь депутат **А. И. Кириченкодэ** үгэ үгтэнэ. Правительствын дээдэ шан — Ленинэй орденоор Советскэ Украинын шагнагдаһаниие бүхы украин арад угаа ехэ баяр баясхалантайгаар угтаба гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Нүхэд депутадууд! Украин арад иимэ ехэ шанда хүртөөд байхадаа, эб найрамдалай түшэг тулгуури болохо — өөрынгөө социалистическэ Эхэ орониие, тэрэнэй хүсэ шадалые хэлбэришэгүйгөөр хүгжөөхэ ба хүдэлмэришэн анги, колхозно таряашадай хоорондохи хани барисаае улам бэхижүүлхэ, мүн Коммунистическэ партиин бүгэдые илагша тугые — марксизм-ленинизмын алдарта тугые саашадаа, бүри дээшэнь үргэжэ ябаха байһан тухайгаа Советскэ Правительствые, Коммунистическэ парти ба тэрэнэй Центральна Комитедые, мүн Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Президиумые найдуулнабди.

Дээдэ шан—Ленинэй ордендо хүртөөд байхадаа манай украин арад түрэл Коммунистическэ партияа тойрон улам нягтаар жагсажа, коммунизм байгуулхын түлөө Парти, Правительствын хараалһан асари ехэ зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө бүхы хүсэёэ элсүүлэн тэмсэхээр зоригжонхой.

Тэрэнэй һүүлээр ССР Союзай Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **К. Е. Ворошиловай** үгэ хэлэлгые сугларагшад ехэ анхаралтайгаар шагнаһан ба нэрьемэ альга ташалгаар угтаһан байна.

Советскэ арадуудай бата жагсаал, — гэжэ нүхэр Ворошилов хэлэнэ,— тэрэнэй аха дүүгэй хани барисаан ба бэе бэеэ гүнзэгыгөөр хүндэлэлгэ, илангаяа Росситай Украинын нэгэдэһээр 300 жэлэй ойн түүхэтэ һайндэрнүүдэй үедэ эли тодоор харагдаһан байна. Энэ түүхэтэ событиие ород ба украин арадуудай, мүн Советскэ Союзай бүхы арадуудай ахадүүгэй нэгэдэлэй, Коммунистическэ партиин ленинскэ-сталинска национальна политикын илалтын ехэ һайндэр болгон манайороной заха булан бүхэндэ тэмдэглэһэн байна.

Танай республикын үмэнэ табигдажа байһан ехэ зорилгонуудые Советскэ Союзай арадуудай хани барисаата бүлэ дотор жагсан ябагша, ажалда дуратай украин арад бэелүүлжэ шадаха, коммунизм байгуулагшадай түрүүшын зэргэдэ хододоо ябаха бэзэ гэжэ гүнзэгы ехээр найдажа байһанаа манай партиин Центральна Комитедэй ба Союзна Правительствын үмэнэһөө элишэлэн мэдүүлнэб.

Нэрьемэ альга ташалган доро нүхэр Ворошилов өөрынгөө үгые иигэжэ дүүргэнэ:

— Украинска Советскэ Социалистическэ Республикын Верховно Соведые — тэрэнэй үмэнэ алдарта ба шэн зоригто украин арадые — бүхы эхэнэрнүүд ба эрэшүүлые, һайн һайхан залуушуулые энэ ехэ шан абаһантайтнай дашарамдуулан үшөө дахин өөрынгөө үнэн зүрхэнһөө амаршалнаб.

Түрүүлэгшэ **П. Г. Тычина** сесси дээрэ хэлсэгдэхэ бүхы асуудалнууд дүүрэбэ гэжэ соносхобо. Украинска ССР-эй Верховно Соведэй нэгэдэхи сесси хүдэлмэреэ дүүргээ.

Украинын КП-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь нүхэр А. И. Кириченкын үгэ

Хүндэтэ нүхэд депутадууд! Хүндэтэ Климент Ефремович Ворошилов!

Эгээн хүндэтэ ба эгээн үндэр правительственна шагналаар — Ленинэй орденоор Советскэ Украинын шагнагдаһан тухай мэдээсэлые украин арад хэлэшэгүй ехэ баяртайгаар, тон ехэ дэбжэлтэтэйгээр угтаа. (**Нэрьемэ альга ташалга**).

Украинын Росситай нэгэдэһэн түүхэтэ ехэ событиин 300 жэлэй ойтой дашарамдуулан, гүрэнэй, ажахын ба культурна байгуулалтадаа элитэ ехэ амжалтануудые туйлаһанайнгаа түлөө Украинска Советскэ Социалистическэ Республика үндэр дээдэ шагнал абаа.

Имагтал манай агууехэ ба сэсэн мэргэн Коммунистическэ партиин хүтэлбэри доро, Советскэ засагай одон доро, ород арадай туһаламжаар украин арад өөрынгөө бүрин эрхэтэ социалистическэ гүрэниие байгуулаа, национальна бэеэ даанхай байдалтай болоо, өөрынгөө бүхы газарнуудые нэгэдүүлээ, жаргалта һайхан ажабайдалаа зохёогоо.

Агууехэ Российска Федерацитай ба манай Эсэгэ ороной бүхы республикануудтай ахадүүгэй хани барисаатайгаар ябажа, Украина эрхэ сүлөөтэй болоо, советскэ арадуудай олонациональна эбтэй эетэй бүлэ соо коммунистическэ байгуулалтын замаар урагшаа найдамтайгаар дабшажа ябана.

Социальна ба национальна сүлөөрэлгынгөө урда тээ, өөрынгөө гүрэниие байгуулхаһаа урда тээ украин арадай зам хүндэ ба бэрхэтэй байгаа. Украинын олон зуун жэлэй, баатарлиг бүхы түүхэнь — украинын ажалшадые богоолшолхые һэдэһэн хариин булимтаратшадта эсэргүүгээр украин арадай тэмсэлэй түүхэ болоно. Социальна сүлөөрэлгынгөө, национальна бэеэ даанхай байдалайнгаа түлөө тэмсэлдээ украин арад шуһаяа ехээр адхаруулаа, тэрэнэй олон эрхим хүбүүд ба басагад зол жаргалай түлөө байлдаануудта ами наһаяа үгөө.

Мүнөөдэрэй Украина — энэ хадаа индустриально-колхозно хүсэ ехэтэ, гүрэн мүн, шулуу нүүрһэтэй ба металлтай, машина бүтээлгын заводуудтай ба хүсэтэ электростанцинуудтай, томо хүдөө ажахытай республика мүн, түрүү социалистическэ культуратай республика мүн. Манай шулуу нүүрһэтэ Донбасс, Днепр шадарай металлургическа гигантнууд, Днепрогэс, Украинын машина бүтээлгын заводууд бүхы советскэ арадай омгорхол болоно.

Украинска Советскэ Социалистическэ Республикын һалбаран бадаралга, ажахын ба культурна байгуулалтын талаар тэрэнэй туйлаһан амжалтанууд социалистическэ байгуулалтын диилдэшэгүй ехэ хүсые, хүдэлмэришэн анги ба таряашадай хани барисаанай тон ехэ хүсые, Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай бүхы арадуудай хани барисаанай ба ахадүүгэй харилсан ажаллалгын эбдэршэгүй байһаниие эли тодоор харуулна.

Украин арадай омгорхолтойгоор угтан абаһан орден дээрэ Коммунистическэ партиие, Советскэ гүрэниие байгуулагшын, хүн түрэлтэнэй гени Владимир Ильич Ленинэй түхэл шарай зурагданхай. Энэ шагнал хадаа Украинска Советскэ Социалистическэ гүрэниие байгуулгадаа украин арадай хэһэн баатарлиг ажалые ба ажалай габьяануудые Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын, манай Эхэ ороной ажалшадай үндэрөөр сэгнэһэн сэгнэлтэ болоно. Социалистическэ Эхэ оронойнгоо урда Украинын хэһэн габьяануудые мэдэрһэнэйнь ба ёһо-

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта)

Дэлхэйн арадууд атомна дай үүдхэхые һэдэгшэдэй түсэбые буруутуулжа шадаха!

„Дайн сэрэгтэ эсэргүү тэмсэхэбди“

Манай республикын ажалшад атомна дайнай аюулда эсэргүүсэхые уряалһан Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Хандалгада бүхы советскэ арадтаяа хамта гараа табижа эхилээ. Энэ кампани ажалай болон үйлэдбэриин туйлай ехэ дэбжэлтын оршон байдалда үнгэрнэ. Улан-Удын предприятинуудта олон зоной хабаадалгатай суглаанууд болоно.

Үсэгэлдэр үдэшэлэн, хоёр халаанай һэлгэлдэхэ үедэ Улан-Удын паровозно деподо хэдэн зуугаад хүнүүдэй хабаадалгатай митинг болоо. Митингдэ хабаадагшад Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Хандалгые үнэн зүрхэнһөө һайшаажа, атомна дайнай аюулда эсэргүүсэжэ байһанаа нэгэн һаналтайгаар мэдүүлбэ.

Депогой үйлэдбэриин түрүүшүүл удаа дараалан трибунада гаража, Эхэ ороноо улам бэхижүүлхын тулада хүсэ шадалаа гамнангүй, ажалай бүтээсые саашадань дээшэлүүлжэ, ороной хүндэ индустриин хүгжэлтэдэ хубитаяа оруулалсаха байһан тухайгаа хэлэбэ. Депогой коллектив ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ талаар нилээд амжалта туйлаа. Продукци үйлэдбэрилхэ квартальна түсэбөө болзор соонь дүүргээ.

Эгээн түрүүн солото машинист И. Велигурский үгэ хэлэбэ:

— Советскэ гүрэнэй гадаадын политикые манай арад нэгэн һаналтайгаар дэмжэдэг, — гэжэ тэрэ хэлээ. — Яахадаа тиигэжэ нэгэн хүн мэтээр дэмжэнэб? Советскэ гүрэнэй гадаадын политика зохёон байгуулхы амгалан ажал эрхилхэ дуратай, социалистическэ ажахыгаа хүгжөөлгэдэ шэнэ илалта туйлаха хүсэлэнтэй советскэ юрын хүнүүдэй эрмэлзэлгэтэй сүм тааралдадаг политика мүн.

Удаань трибунада депогой үнинэй токарь В. Будник гараба. Токарь Будник ажабайдалай ехэхэн замаар ябажа гараа юм. Тэрэнэй наһан соо дэлхэйн хоёр дайн болоо. Дайн сэрэгэй ушаруулдаг ядарал зоболониие һайн мэдэдэг тулада мүнөө трибуна дээрэһээ «дайн сэрэгтэ бидэнэр эсэргүү тэмсэхэбди. Манай үнэн хэрэг мандахал хээээдэ!» гэжэ мэдүүлбэ.

— Манай бригада, — гэжэ инструментальна цехын бригадир нүхэр Воронцов хэлэбэ, — Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Хандалгада гараа табиха зуураа, хүндэ индустриие хүгжөөлгэ ба ороноо электрификацилга хадаа бүхы социалистическэ экономикые улам дэбжээхэ, арад зоной ажана байдалые улам һайжаруулха, Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалые бүри ехээр бэхижүүлхэ хэрэгтэ гол шухала эшэ үндэһэн болоно гэһэн агууехэ Ленинэй заабариие һайнаар мэдэһэн манай коллектив үдэр, һара бүриингөө даалгабариие үлүүлэн дүүргэнэ, саашадаашье дүүргэхэ байха.

Депогойхид Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Хандалгада гараа бултадаа табиба.

Эб найрамдалай хэрэг илаха!

Улан-Удын мяха-консервын комбинат. Гудок дуугаржа, үдын эдеэлгэнэй үе болоһоной тэмдэг үгэнэ. Колбасна заводой уужам һаруул улаан булан соо заводой мастернууд, хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба албахаагшад сугларба.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Хандалгада зорюулагдаһан коллективэй суглаае заводой партийна эхин организациин секретарь нүхэр Казанцев нээбэ.

—Түрэл Коммунистическэ партиингаа, Советскэ правительствынгаа гадаадын политикые манай советскэ арад үнэн зүрхэнһөө һайшаадаг, тэрэниие дэмжэдэг,—гэжэ комбинадай партийна комитедэй секретарь нүхэр Костриков элидхэл соогоо хэлэбэ.—Эб найрамдал хамгаалха Бурят-Монголой Республиканска комитедэй пленум Улан-Удэ городто һаяхан болоо. Тус пленумдэ сугларагшад атомна дайнай тохёолдуулха ехэ аюулһаа хүн түрэлтэниие абарха гэжэ хүсэһэн дэлхэйн бүхы түрүү хүнүүдтэй һаналаа нэгэдүүлһэн тогтоол баталан абаһан байна, —гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ.

Удаань, трибунада заводой түрүү хүдэлмэришэдэй нэгэн Римма Петрова гаража үгэ хэлэхэ зуураа, иигэжэ мэдүүлбэ:

—Атомна зэбсэг хорихо, тэрэнэй үйлэдбэрилгые зогсоохые бидэнэр, залуушуул, Хандалгада гараа табиха зуураа, шангаар эринэбди.

—Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Хандалгые үнэн зүрхэнһөө һайшаанаб. Минии хэдэг ажал эб найрамдалай хэрэгэй түлөө нэмэри боложо үгэг,—гэжэ хүдэлмэришэн Мучин хэлэбэ.—Эб найрамдалые өөрынгөө үнэн ажалаар бэхижүүлхэб. Үйлэдбэриингөө түсэбые 200 процент хүрэтэр дүүргэхэб.

—Бидэнэр, залуушуул, Бүхэдэлхэйн Соведэй Хандалгые халуун зүрхэнһөө һайшаанабди. Манай залуушуул шэнэ дайе хүсэнэгүй, харин амгалан тайбан ажабайдал, зориг бадаруулдаг зохёохы ажал хүсэнэбди. Хандалгада гараа табяад лэ хизаарлаха бэшэбди, тэрэшэлэн минии хүтэлбэрилдэг, комсомольско-залуушуулай бригада үдэр бүриингөө түсэбые 130—135 процент дүүргэхэ гэһэн уялга абанабди,—гэжэ комсомольско-залуушуулай бригадын бригадир Сажина мэдүүлбэ. Тиихэдэ өөрөө үдэрэйнгөө даалгабариие 150 процент һайн шанартайгаар дүүргэхэб. Энэмнай бидэ залуушуулай эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй үргэлжэл болохо юм гэжэ мэдүүлбэ.

Һүүлээрнь тэндэ сугларагшад бүгэдөөрөө хойно хойноһоо һубарилдан столдо ошожо, Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Хандалгада гараа табина.

Эгээн түрүүлэн заводой дабһалалгын таһагай мастер нүхэр Колбин гараа табиба. Тэрэнэй удаа ВЛКСМ-эй заводской комитедэй секретарь нүхэр Егоров, шприцовочно таһагай бракер Журавлева болон бусад, хамта 400-гаад хүн 10 минутын туршада гараа табяа.

Б. Цыремпилов.

УКРАИНСКА ССР-эй ДҮРБЭДЭХИ ЗАРЛАЛАЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ НЭГЭДЭХИ СЕССИ

Украинын КП-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь нүхэр А. И. Кириченкын үгын түгэсхэл

лон хүндэлһэнэйнь түлөө, Украиные тон ехээр хүндэлдэг байһанайнь түлөө, Советскэ Украинын саашадаа һалбаран мандахын түлөө саг үргэлжэ анхарал оролдолго гаргадагайнь түлөө манай республикада үндэр шагнал барюулагдаһан энэ баяр ехэтэ, мартагдашагүй үдэрөөр дашарамдан, хүдэлмэришэд, колхозно таряашад, интеллигенци, манай алдарта залуушуулай нэрэһээ, нүхэд депутадууд, таанадай нэрэһээ, бүхы украин арадай нэрэһээ түрэл Коммунистическэ партидаа, Советскэ правительстводаа үнэн зүрхэнэй баяр хүргэхыемни зүбшөөгыт. (**Нэрьемэ альга ташалга**).

Нүхэд депутадууд! Үндэр шагналаараа зориг оруулһон украин арад Коммунистическэ партиин хамагые илагша тугые — марксизм-ленинизмын алдарта тугые саашадаашье үндэрөөр барижа ябаха, хүдэлмэришэн анги ба колхозно таряашадай хани барисаае бэхижүүлхэ, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай түшэг тулгуури болоһон манай социалистическэ гүрэнэй хүсэ шадалые, өөрыгөө хамгаалха дабагдашагүй хүсые бэхижүүлхэ гэжэ Советскэ правительствые, манай Коммунистическэ парти ба тэрэнэй Центральна Комитедые, Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Президиумые найдуулхыемни зүбшөөгыт. (**Нэрьемэ альга ташалга**).

КПСС-эй Центральна Комитедэй январска Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон Украинын ажалшад хүндэ индустриие саашадань түргэнөөр хүгжөөхын, орооһо таряа болон малажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ ехэдхэхын түлөө, арад зоной ажана тэниглэн ба культурна байдалые саг үргэлжэ һайжаруулхын түлөө улам бүри эршэмтэйгээр ажаллаха байна.

Украинын баатарлиг хүдэлмэришэн анги, инженерно-техническэ интеллигенци табанжэлые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө, улам бүри ехэ шулуу нүүрһэ, шэрэм, болад, прокат, нефть, машинануудые ба электроэнерги орондоо үгэхын түлөө, ажалай бүтээсые эрид дээшэлүүлхын, продукциин өөрын үные химдаруулхын, гүрэнэй түсэбые предприяти бүхэнэй дүүргэхын түлөө хамаг бүхы хүсэеэ элсүүлхэ.

Украинын алдарта колхозно таряашад, машинно-тракторна станцинууд болон совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэ республика дотор орооһо таряа үйлэдбэрилгые 1960 ондо 1 миллиард 885 миллион пүүдтэ хүргэхын түлөө, малажалай ашаг шэмые үйлэдбэрилгэ 1,6—2 дахин дээшэлүүлхын түлөө, орондоо бүри ехэ сахар, овощь, хартаабха, лён, улһа болон хүдөө ажахын бусад продуктнуудые үгэхын түлөө улам бүри үсэд шангаар ажаллаха.

Арадай интеллигенци ба Советскэ Украинын бүхы ажалшад формооро национальна, удхаараа социалистическэ украинска культурые улам саашадань хүгжөөхэ байна.

Нүхэд депутадууд! Байлдаан соогуур ба ажал дээрэ шалгагдаһан агуухэ ород арадтай хани барисагаа украин арад гурбан зуун жэлэй туршада бэхижүүлжэ байгаа. Манай социалистическэ Эхэ ороной хүсэ шадалай үндэһэ һуури — арадуудай хани барисаае бэхижүүлхэ гэжэ һургадаг байһан агуухэ Ленинэй ба тэрэнэй мүнхэ хэрэгые үргэлжэлүүлэгшэ Сталинай захяануудые дүүргэһэн, украин арад бүхы советскэ арадуудтай хани барисагаа улам бэхижүүлхэ, сахяа, саашадаашье олон зуун жэлнүүдтэ нюдэнэй сэсэгы мэтээр сахижа ябаха юм. Ахадүү советскэ арадуудтай хани барисаан — украин арадай хүсэн ба алдар солонь мүн! (**Нэрьемэ альга ташалга**).

Үндэр дээдэ шагнал—Ленинэй орден абаха зуураа, украин арад түрэл Коммунистическэ партияа тойрон улам нягтаар жагсана, манай орон дотор коммунизм байгуулхэ талаар парти, правительствын түүхэтэ заабаринуудые бэелүүлхын түлөө улам бүри зоригжолтойгоор ба баатарлигаар ажаллаха байна.

Ахадүү советскэ республикануудай бүлэ дотор ордонто Украина улам бүри һалбаран хүгжэхэ ба мандаха болтогой! (**Нэрьемэ альга ташалга**).

Манай агуухэ аха — ород арадта алдар соло! (**Нэрьемэ альга ташалга**).

Манай түрэл ба хүсэн түгэлдэр Эхэ орон — Советскэ Социалистическэ Республиканууд Союз мандаха болтогой! (**Нэрьемэ альга ташалга**).

Советскэ Союзай Коммунистическэ партида, тэрэнэй сэсэн мэргэн Центральна Комитедтэ алдар соло! (**Нэрьемэ альга ташалга, бултадаа бодоно**).

...ществын таһалгаряагүйгөөр ургажа байһан материальна ба культурна эрилтэнүүдые хангалгатай холбоотой бүхы зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэжэ болохо юм гэжэ марксизм-ленинизм һургана.

Хүндэ промышленностиие ба ажахын бусад һалбаринуудые саашадань хүгжөөхэ талаар советскэ арадай хамтаараан оролдосотойгоор ажаллалгада Украинын хүдэлмэришэн ангиин интеллигенци шухала ба хүндэтэй үүргэ дүүргэнэ. Советскэ Союзай арадай ажахыда Украинын хүндэ промышленность, илангаяа хара металл, машинануудые, түхеэрэлгэнүүдые, электроэнерги үйлэдбэрилгөөр, нүүрһэ малтан абалгаар ехэ һуури эзэлнэ.

Украинын предприятинуудта промышленна продукци бүтээн гаргалга бүхы орон соохидол адляар таһалгаряагүй ургана. Энэ хадаа ехэ илалта болоно, бүхы хүнүүдые баясуулна. Тиихэтэй хамта үйлэдбэрие бүри саашадань хүгжөөхын тулада доторойе нилээд ехэ резервнүүдэй манайда үшөө бии байһаниие, тэдэниие бидэнэй хүсэдөөр үшөө ашаглагдадаггүй байһаниие арсажа болохогүй, хүндэтэ нүхэдүүд. Энээн тушаа эндэ үгэ хэлэһэн депутадууд тэмдэглэбэ.

Олон заводуудта, фабрикануудта, барилгануудта дээрэ түрүү техникын дутамагаар, заримдаа шадабари багатайгаар ашаглагдадаг байһаниие бодото байдал харуулна. Мүн ажалай эмхидхэлдэ ба ажахые хүтэлбэрилгэдэ горьтой дутуунууд бии. Тиимэһээ эдэ дутуунуудые шууд зайсуулха, мүн үйлэдбэрие саашадань дэбжээхын, продукциин шанар һайжаруулхын ба өөрын үние химдаруулхын тулада бүхы арга боломжонуудаа эзэн ёһоор хэрэглэхэ зорилго табигдана.

Украинын промышленностиин бүхы һалбаринуудта, транспорт ба барилганууд дээрэ түрүүшүүлэй олон тоото кадрнууд урган гараа. Эдэ алдаршаһан хүнүүдэй нэрэнүүдые юундэ дурданагүйбиб гэхэдэ, тэдэнэр тон олон, зариманайнь нэрые дурдабал бусадыень гомдохоохо болоноб. (**Удаан альга ташалга**). Зүгөөр, тэдэнэй туйлалтануудые оролдосотойгоор дэлгэрүүлжэ, эдэ дүй дүршэлыень предприятинууд болон барилгануудай бүхы хүдэлмэришэдэй шадабари болгохо шухала. Энэ хадаа ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, социалистическэ үйлэдбэриие саашадань амжалтатайгаар хүгжөөхэ шухалын шухала нүхэсэл болоно.

Нүхэдүүд! Хүдөө ажахые эрид ехээр хүгжөөн дэбжээлгые, илангаяа орооһо таряа ба малажалай ашаг шэмые ехэ болголгые хангалгада шэглүүлэгдэһэн шиидхэбэринүүдые манай партиин Центральна Комитедэй январска Пленумэй баталһаниинь таанадта яһала мэдээжэ.

Энээн тухай эндэ дэлгэрэнгыгээр хэлэһэнэй үлүү гэжэ би тоолоноб, таанад өөһэдынгөө зорилгонуудые тон һайнаар мэдэнэт, үндэр ургаса абаха талаар тон ехэ дүй дүршэлтэй байнат.

Танай республикаһаа гадууршье мэдээжэ болоһон газартаряалангай ба малажалай алдарта новаторнуудай кадрнууд Украинада олон. Энэ хэрэгтэ шэнэ ехэ амжалтануудые таанадта хүсөөд лэ, таанадай зүбшөөлөөр үгээ хизаарлахамни. (**Альга ташалга**).

Нүхэдүүд! Танай республикын үмэнэ табигдажа байһан ехэ зорилгонуудые Советскэ Союзай арадуудай хани барисаата бүлэ дотор жаргаан ябагша ажалда дуратай украин арад бэелүүлжэ шадаха, коммунизм байгуулагшадай түрүүшын зэргэдэ хододоо ябаха бэзэ гэжэ гүнзэгы ехээр найдажа байһанаа, манай партиин Центральна Комитедэй ба Союзна Правительствын найдал байһые элишэлэн мэдүүлнэб. (**Нэрьемэ удаан альга ташалга**).

Ленин—Сталинай агуухэ туг... ро жагсан ябаһан советскэ... илалтаһаа илалта тээшэ дабш... Манай Эхэ орон бүри гоё һай... бүри хүсэтэй боложо байна. Совет... хүнүүдэй ажабайдал бүри һайн... баясхалантай болоно. Манай хэ... уг зорилго—коммунизм бүри ой... жо ба эли тодоор харагдадаг... ложо байна. Нүхэдүүд, бидэнэр... нартай хамта, бүхы советскэ хүн... тэрэниие зохёон байгуулжа ба... (**Альга ташалга**).

Нүхэд депутадууд! Украинска... ветскэ Социалистическэ Респу... кын Верховно Соведые, тэрэнэ... дамжуулан Украинын эрэлхэг зо... то ба алдарта бүхы арадые—б... эхэнэрнүүдые, эрэшүүлые, һайн... хан залуушуулые дээдэ хайра... һантайтнай дашарамдуулан... зүрхэнһөө, від щирого серця (а... ташалга), үшөө дахин ехээр а... шалнаб. (**Удаан альга ташалга**).

Баатарлиг украин арад манд... болтогой! (**Удаан альга ташалга**).

Ород арадта—украин арадай... ехэ хани ба ахада алдар с... (**Нэрьемэ альга ташалга**).

Советскэ Эхэ ороной бүхы ара... дай—коммунистическэ общес... байгуулагшадай эбдэршэгүй х... барисаан мандаха болтогой! (У... **альга ташалга**).

Манай түрэл Советскэ прави... ство мандаха болтогой! (У... **альга ташалга**).

Советскэ Союзай сэсэн мэ... Коммунистическэ парти, тэрэнэй... шалхы штаб—ленинско-сталин... Центральна Комитет мандаха... тогой! (**Нэрьемэ удаан альга та... га, оваци болоно. Бултадаа хүл... рээ зогсоно**).

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр К. Е. Ворошиловай хэлэһэн үгэ

Нүхэд депутадууд!

Украинска арадай һунгамалнууд—Украинска Республикын Верховно Соведэй депутадууд, таанадые Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ба Союзна правительствын даалгабаряар халуунаар амаршалнаб. (**Удаан альга ташалга**).

Росситай Украинын нэгэдэһээр 300 жэлэй ойе тэмдэглэн, гүрэнэй, ажахын ба культурна байгуулалтада украин арадай элитэ ехэ амжалта туйлаһанай түлөө шагнагдаһан Украинска Советскэ Социалистическэ Республикада Ленинэй орден баяр баясхалангай ехэ мэдэрэлтэйгээр би барюулбаб.

Советскэ Украинын үргэн дэлгэр газар нютагуудта — Донбассай ба Днепр шадарай предприятинуудта, Карпадай хада уулын хаяада, ой модото талада ба Хара далайн эрье шадар хаа хаанагүй манай алдарта Коммунистическэ партиие тойрон нягтаар жагсанги, өөрынгөө агуухэ социалистическэ Эхэ орондо хизаарлашагүй үнэн сэхэ байдаг украин арад зохёон байгуулхы ажалаа эршэ зоригтойгоор хэжэ байна.

Советскэ бүхы газар нютагуудайхидал адляар Украинада шэнэ заводууд ба фабриканууд, шахтанууд, электростанцинууд болон бусад предприятинууд урган гарана, транспорт хүгжөөгдэнэ, шэнэ городууд баригдана.

Жэл ерэхэ тудам Украинада шэнэ, түрүү техникээр зэбсэглэгдэһэн колхозууд, машинно-тракторна станцинууд ба совхозууд бэхижэнэ, хүдөө ажахын бүхы һалбаринуудай амжалтанууд улам арьбадхагдана, советскэ Украинын ажалшадай материальна ба культурна хэмжээн шууд дээшэлнэ. Хүдэлмэришэн ангиин ба колхозно таряашадай түгэлдэр союзда, мүн манай социалистическэ Эсэгэ ороной арадуудай эбдэршэгүй хани барисаанда үндэһэлдэг советскэ гүрэнэй ба ниитын байгуулалтын агуухэ хүсые украинска советскэ гүрэнэй улам ургажа байһан хүсэ шадал, тэрэнэй экономикын ба культурын тон ехээр хүгжэн дэбжэлгэ эли тодоор харуулна.

Советскэ арадуудай бата жагсаал, тэдэнэй аха дүүгэй талархал ба бэе бэеэ гүнзэгы ехээр хүндэлэлсэлгэ Росситай Украинын нэгэдэһээр 300 жэлэй ойе һайндэрлэлгын гайхамшаг үдэрнүүдтэ тон эли тодоор харагдаһан байна. Энэ түүхэтэ событиие ород ба украин арадуудай, мүн Советскэ Союзай бүхы арадуудай ахадүүгэй нэгэдэлэй, Коммунистическэ партиин ленинско-сталинска национальна политикын илалтын ехэ һайндэр болгон манай ороной заха булан бүхэндэ тэмдэглэһэн байна. (**Удаан альга ташалга**).

Росситай Украинын нэгэдэлгэ угаа ехэ удхашанартай байжа, манай Эхэ ороной түүхэтэ хуби заяае тодорхойлһон байна. Украинецууд, ородууд—хэлэнэйнгээ ба культурынгаа, уг гарбалайнгаа талаар дүтэ ба түрэл хоёр агуухэ ахадүү арад нэгэ гүрэн дотор хэтэ мүнхэдөө нэгэдэһэн байна.

Эрхэ сүлөөдэ дуратай славянска эдэ хоёр арадта буу зэбсэгээр добтолон орожо, тэдэниие даралан мүлжэхые һэдэһэн дайсанай олон тоото сэрэгүүдһээ өөрынгөө түрэл газар нютагые олон зуун жэлэйнгээ түүхын турша соо ородууд ба украинецууд үсэд шанга тэмсэл хэжэ хамгаалһан байна. Польско-шляхетскэ, турецко-татарска, шведскэ ба хариин газарай бусад богоолшологшод өөһэдынгөө эзэрхэг түримхэй зорилгонуудые бэелүүлжэ шадаагүй, харин Россиин ба Украинын арадуудай бата жагсаалые, эрэлхэг зоригые ба сохилтын хүсые хүсэдөөр мэдэһэн байна. (**Альга ташалга**).

Өөһэдынгөө доторой мүлжэгшэдтэ—помещигүүд ба капиталистнуудта эсэргүү, дошхон шэрүүн хаанта засагта эсэргүү тэмсэлэй үедэ манай арадуудай эбдэршэгүй хани барисаан бүри ехээр бэхижэһэн ба хатуужаһан байна.

Агуухэ Октябрьска Революциин илалта украин арадта бодото эрхэ сүлөө ба национальна бэеэ даанхай байдал олгоо, тэрэнэй экономикын, культурын, наукын ба искусствын бурьялма түргэнөөр хүгжэлгые хангаа.

Бүхы украин арадай хэтэ үеын хүсэл эрмэлзэлгэ бэелүүлэгдэжэ, мүнөө тэрэ хадаа Европын эгээн томо ба хүсэтэй гүрэнүүдэй нэгэн бологшо Украинска Советскэ Социалистическэ Республика дотор нэгэдэһэн байна. (**Удаан альга ташалга**).

Өөрынгөө үнэн хани ба аха ород арадтай байгуулһан хани барисаагаа нангинаар сахин ябаха зуураа, украин арад хадаа тэрээнтэеэ, мүн СССР-эй бусад ахадүү арадуудтай хамта баатарлиг байлдаануудай, мүн германска зэрлиг фашизмда эсэргүүгээр хэгдэһэн Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай алдарта ба шиидхэхы илалтануудай замаар ябажа гараа.

Дайнай үедэ тон ехэ һандарал хохидолдо ороһон Украинын арадай ажахы дайнай хойто тээхи жэлнүүдтэ элитэ ехэ амжалтануудые туйлаа. Эдэ туйлалтанууд хадаа украин арадай, бүхы хүдэлмэришэдэй, колхознигуудай, интеллигенциин зохёон байгуулхы оролдосотой ажалай үрэ дүн, бүхы Советскэ Союзай арадуудай нягтаар харилсан ажаллалгын ба хамтын хүсэлэл оролдолгын үрэ дүн мүн болоно.

Нүхэд депутадууд! Энэ үнэхөөрөө гайхамшагта амжалтануудаараа бидэнэр омогорхохо ёһоороол омогорхонобди, теэд, уласхоорондын орёо бэрхэ оршон байдалда, Америкын Холбоото Штадуудай шунахай этэгээдүүдээр толгойлогдоһон империалистнуудай таһалгаряагүйгөөр ба бүхы хэмжээгээр һүжэрөөхые оролдожо байһан, дэлхэйн шэнэ дайнай аюулай тохёолдожо байһан оршон байдалда ажаһуужа байһанаа урда мэтэ мүнөөшье мартаха ёһогүй, харин тэрэниие һанажа ябаха уялгатайбди. Энээн тухай мүнөө империалистнуудай газетэнүүд болон радиоһоо гадна, мүн гүрэнэй нилээд харюусалгатай ажал-ябуулагшад нэгэтэ бэшэ элитээр хэлэдэг байна. Гэбэшье, галзуу тэнэг заналтануудһаа социалистическэ лагериин оронуудай агуухэ нэгэдэлэй айдаггүй байһыень «хүсэ баримталха» уршагта политика ябуулдаг эдэ господанууд мартаха зэргэгүй. Өөрынгөө амгалан ажал хэрэгые эрхилжэ байһан сүлөөтэ арадуудай хүсэн түгэлдэр союз, хэрбээ шухала болоо һаань, мүнөө урдынхиһаа дутуугүйгөөр өөрыгөө нэрэтэй солотойгоор аршалан хамгаалжа шадаха. (**Нэрьемэ удаан альга ташалга**).

Хүсэн түгэлдэр Советскэ Союз хадаа агуухэ Хитадтай, арадай демократиин оронуудтай, дэлхэйн бүхы үнэн сэхэ хүнүүдтэй нягта нэгэдэлтэйгээр ябажа, эб найрамдалай хэрэгые хамгаалдаг байгаа, оюун бодолойнгоо, дура зоригойнгоо бүхы хүсые элсүүлэн саашадаашье хамгаалха байна, мүн уласхоорондын түгшүүрилые һулаулхын түлөө, бүхы арадуудай аюулгүй байдалые хамтаараа сахихын түлөө хододоо тэмсэдэг, тэмсэхэшье байна.

Эб найрамдалай түлөө тэмсэл илаха, эб найрамдал дайе илаха гэжэ бидэнэр этигэнэбди. (**Удаан альга ташалга**).

Бүгэдэниитын эб найрамдалые, уласхоорондын хани барисаае бэхижүүлхыень бүхы гүрэнүүдые уряалан СССР-эй Верховно Соведэй хоёрдохи сессиин баталан абаһан Декларации шэнэ дайе зайсуулхын түлөө тэмсэлдэ тон ехэ удхашанартай байна. Хүн түрэлтэнэй аша туһада зорюулан эб найрамдалые аршалан хамгаалхын тулада манай гаргадаг хүсэлэл оролдолгые бүхы дэлхэйн хэдэн олон миллион жиирэй хүнүүд тон ехээр дэмжэнэ.

Нүхэдүүд! Зохёон байгуулхы ажал хүдэлмэриие угаа ехэ далайсатайгаар эрхилэлгэ, советскэ хүнүүдэй ажана байдалые саашадань һайжаруулгада зорюулан абтажа байһан шэнэ шэнэ бүхы хэмжээ-ябуулганууд эб найрамдалда манай үнэхөөрөөл дуратай байһые гэршэлэн харуулна.

Коммунистическэ парти, Советскэ правительство хадаа ажахын байгуулалтын тон шухала зорилгонуудые бэелүүлгэдэ манай бүхы арадые элсүүлэн эмхидхэнэ. Эдэ зорилгонууд Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй январска Пленумэй ба СССР-эй Верховно Соведэй хоёрдохи сессиин шиидхэбэринүүдээр тодорхойлогдоһон байна.

Советскэ Союзай Коммунистическэ парти хадаа социалистическэ ажахые таһалгаряагүйгөөр ургуулха гол үндэһэ һуури бологшо, тэрэ зангаараа саашадаашье үлэхэ байһан хүндэ индустриие бүхы хэмжээгээр хүгжөөн дэбжээлгэ гол зорилгомнай гэжэ тоолодог байһан, тоолоһооршье. Хүндэ индустриие бүхы хэмжээгээр хүгжөөхэ хараа шугамые анха түрүүн манай парти сэсэн мэргэн Ленинэй үүсхэлээр ябуулдаг болоһон, тэрэниие агуухэ Сталин үргэлжэлүүлһэн юм. Партиин энэ генеральна хараа шугамые шууд сэхээр бэелүүлээд байхадаал, Советскэ ороной бүри хүсэтэй ба түгэлдэр болохын тулада, советскэ хүн бүхэнэй ба манай гайхамшагта бүхы арадай ажабайдалай үдэр ерэхэ тудам һайжархын, бүри золтой жаргалтай ба һайн һайхан болохын тулада шухала болохо юумые бидэнэрэй туйлажа шадаха байһые манай орондо социализм байгуулгын дүй дүршэл арсашагүйгөөр гэршэлэн харуулаа.

Имагтал хүндэ индустриие ехээр хүгжөөгөөд байхадаа советскэ об...

Ажалшадай депутадуудай Киевскэ городской Соведэй сесси дээрэ Ленинэй орден Киев городто барюулагдаа

КИЕВ, мартын 31. (ТАСС). Ажалшадай депутадуудай Киевскэ городской Соведэй ээлжээтэ сесси боложо, мүнөөдэр дүүрэө. 1955 ондо Киев городто хүнүүдэй тус тустаа огород тарилгые ба сад тарилгые хүгжөөхэ тухай асуудалые сесси хаража үзэбэ.

Сессиин түгэсхэлэй заседани дээрэ Ленинэй орден Киев городто баярай оршон байдалда барюулагдаба.

Росситай Украинын нэгэдэһээр 300 жэлэй алдарта ойн гайхамшагта үдэрнүүдтэ Советскэ Украинын столица энэ үндэр шагналда хүртөө.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ, КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүн нүхэр К. Е. Ворошиловай, Украинын Коммунистическэ партиин ба республикын правительствын хүтэлбэрилэгшэдэй президиумдэ ерэхэдэнь, городской Соведэй депутадууд, олон тоото айлшад нэрьемэ, удаан үргэлжэлһэн альга ташалгаар угтаба.

Түрүүлэгшээр һууһан—УССР-эй архитектурын Академиин үнэнтэ гэшүүн, городой главна архитектор нүхэр А. В. Добровольский СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь нүхэр Н. М. Пеговтэ үгэ үгэбэ. Нүхэр Пегов Киевые Ленинэй орденоор шагнаха тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые уншаба, удаан үргэлжэлһэн, нэрьемэ альга ташалга зал соо дахин боложо, хүнүүд бүгэдөөрөө хүл дээрээ бодоно.

Киев городто олгогдоһон дээдэ шагнал—Ленинэй ордениие СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ нүхэр К. Е. Ворошилов сесси дээрэ түрүүлэгшээр һууһан нүхэр А. В. Добровольскидо, ажалшадай депутадуудай городской Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр А. И. Давыдовта ба Украинын КП-гэй Киевскэ горкомой секретарь нүхэр М. С. Синицада барюулба.

Советскэ Украинада ба тэрэнэй столица—Киевтэ угаа ехэ туһаламжа үзүүлһэнэйнь түлөө агуухэ Коммунистическэ партидаа, түрэл Советскэ правительстводаа баяр баясхалангай мэдэрэлээр сэдьхэлээ дүүргэһэн депутадууд ба айлшад нэгэн хүн шэнгеэр хүл дээрээ бодоно. Һүр жабхаланта оваци болоно.

Советскэ Украинын столицын ажалшадай үмэнэһөө Украинын ...гэй городской комитедэй секре... нүхэр М. С. Синица Киевтэ олго... һон правительственна үндэр ша... лай түлөө үнэн зүрхэнэй баясха... гые СССР-эй Верховно Сове... Президиумдэ, ССР Союзай Мини... нуудэй Соведтэ ба Советскэ Со... Коммунистическэ партиин Центр... на Комитедтэ мэдүүлбэ.

Ленинэй орден хүлеэн абаха... Киевэй ажалшад, мүн бүхы укр... арад агуухэ ород арадтай ба... оронойнгоо бүхы арадуудтай ахи... гэй хани барисаае саашадаашье... үргэлжэ бэхижүүлхэ, түрэлхи г... дойнгоо саашадаа һалбаран хү... хын, Советскэ гүрэнэй хүсэ шада... бэхижүүлхын тулада бүхы х... үгэхэ гэжэ Коммунистическэ пар... Центральна Комитедые ба Сове... Правительствые найдуулна.

Удаань, сугларагшадаар х... наар угтагдаһан СССР-эй Верх... Соведэй Президиумэй Түрүү... нүхэр К. Е. Ворошилов үгэ хэ...

Нүхэр К. Е. Ворошиловай хэл... үгэ гүн ехэ анхаралтайгаар ш... даһан ба нэрьемэ альга ташал... нэгэтэ бэшэ таһалагдаһан бай...

Киев городто Ленинэй орден барюулха зуураа, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр К. Е. Ворошиловай хэлэһэн үгэ

Нүхэд депутадууд!

Украинын Росситай нэгэдэһэнһээ хойшо 300 жэлэй ойе тэмдэглэн шагнагдаһан Украинска ССР-эй столица Киев городто Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ба Советскэ правительствын даалгабаряар Ленинэй орден барюулха тон баяртай байнаб. (**Үни удаан замхашагүй альга ташалга**).

Ород, украин ба белорусс арадуудай түүхэдэ алдарта Киевэй тон ехэ удхашанар энэ үндэр шагналаар тэмдэглэгдэбэ.

Украинын Росситай нэгэдэлгэ хадаа эдэ хоёр арадуудта тон ехэ түүхэтэ удхашанартай байгаа. Хани барисаата нэгэдэлэйнгээ ашаар тэдэнэр хүсэ шадалаа олоо, дайсадай урдаһаа эсэргүүсэлгэеэ дээшэлүүлээ. Ородууд ба украинецууд агуухэ хани барисаагаар нэгэдээд, манай мүнөөнэй үдэрнүүдтэ үнэхөөрөө диилдэшэгүй болоһон энэ хани барисаагаа хэдэн зуун жэлдэ бэхижүүлээ.

Нэгэ үндэһэнһөө—эртэ урдын ород яһатанһаа урган гараһан ород ба украин арадуудай ахадүүгэй хани барисаан холын зуун жэлнүүдтэ хамаадана.

Карпатһаа Волго хүрэтэр, Балтиин далайһаа Хара далай хүрэтэр зүүн славянуудые нэгэдүүлһэн эртэ урдын хүсэ ехэтэ гүрэн—Киевскэ Русь эндэ, Днепрын эрьедэ урган хүгжэһэн байна. Энэ гүрэнэй стольно городынь Киев байһан юм. Тэрэниие «ород городуудай эхэ» гэжэ арад зон инаглан нэрлэһэн байна.

Украиные Росситай нэгэдүүлхын түлөө украин арадай тэмсэлдэ арадай-сүлөөрэлгын дайнай центрнүүдэй нэгэн болоһон Киевэй үүргэ тон ехэ байһан юм.

Хүндэ хүшэр шалгалтада Киев нэгэнтэ бэшэ ороһон юм, теэд эртэ урдын городой эрэлхэг бата зоригые татарска богоолшолгошье, панска Польшын ба хариин бусад булимтаргашадай дарлалташье һүнөөжэ шадаагүй—Киев болбол Днепрын эрьедэ зүүн славянуудай диилдэшэгүй хүсэ шадалай һүр һүлдэ—бата хэрэм боложо, эрэлхэг дорюунаар жагсан байгаа. (**Альга ташалга**).

Олон тоото бүхы дайсадай урдаһаа Киев хододоо хэлбэришэгүй тэмсэлшэ байдаг һэн. Тэрэ мүн гражданска дайнай ба гитлеровецүүдэй хоёр жэлэй эзэмдэлгын үедэшье тиимэ байгаа.

Киев өөрынгөө бүхы түүхэ соо зэрлиг фашистнуудай һүйдхэһэнһөө ехэ һүйдхэлые, хооһоруулһанһаа ехэ хооһоролгые үзөөгүй юм.

Һандаргагдаһан, галдагдаһан Киев Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын анхарал оролдологоор, бүхы украин арадай хэзээдэ баатарлиг ажалаар һандарал ба гал түймэр сооһоо дахинаа баатар бэерээ бодхоогдобо. Тиин мүнөөдэр тэрэ шэнээр баригданхай, бүри һайхан болонхой, бидэнэр бүгэдэндэ үнэтэйгөөр һанагдан, үзэгдөөгүй гоёор харагдан байна.

Дайшалхы революционно заншалаараа Киев үнинэй суурхана. Революционно хүдэлөөнэй ба пролетарска партиин үшөө бии боложо байха үедэ, ородой түрүүшын революциин ба агуухэ Октябриин үдэрнүүдтэ хаанта засагта эсэргүү тэмсэлдэ, гражданска дайнай жэлнүүдтэ Киевэй ажалшад хүдэлмэришэн ангиин ба үгытэй таряашадай агуухэ үзэл сурталай түлөө, социализмын ба коммунизмын үзэл сурталай түлөө тэмсэжэ байһан Россиин революционно пролетариадай түрүү зэргэнүүдтэ ябаа.

Киев мүнөөшье Советскэ Украинын политическэ, экономическа ба культурна томо центр болоно. Тэрээгээр Украинын бүхы ажалшад, тэдэнтэй хамта бүхы советскэ ар... горхохо ёһоороо омгорхоно. (... **ташалга**).

Нүхэд депутадууд! Манай... зохёон байгуулхы хүсэ шадала... баран бадаруулжа байна. ... партиин Центральна Комитедэ... хэтэ шиидхэбэринүүдээр зориг... советскэ арад социалистическэ... дустриие саашадань хүгжөөхы... лөө, хүдөө ажахые эрид дэбж... түлөө хамаг бүхы хүсэеэ элсү... советскэ обществын улам ехэ б... байгаа эрилтэнүүдые хангаха... риальна болон культурна ... байдал зохёолгодоо шэнэ ех... хам хэнэ.

Бүхы советскэ арадай энэ ба... лиг ажалда Советскэ Украины... дарта столица—Киевэй ажал... мүн тэрэнэй научна эмхи зург... дай, тэрэнэй мэргэжэлтэй кол... вуулэй хүндэтэ һуури эзэлхэ б... ниинь лабтай.

Хүндэтэ нүхэд, таанадые, т... дамжуулан, бүхы киевэйхидые... дэр шагналаар үшөө дахин ама... хыемни, арад зоной аша туһад... шанхи үрэ ехэтэй ажалдатнай т... бүгэдэндэ бүри ехэ амжалта... хыемни зүбшөөгыт. (**Нэрьемэ... ташалга**).

Эртэ урдын ба хододоо зал... денто Киев һалбаран бадарха... даха болтогой! (**Нэрьемэ альга та... шалга**).

Манай Эхэ ороной хүсэ ш... үндэһэ һуури—ород, украи... СССР-эй бүхы арадуудай хан... рисаан мандаг лэ, бэхижэ... (**Нэрьемэ альга ташалга**).

СССР-эй арадуудай хани ба... байгуулагша, манай бүхы ... нуудые зоригжуулагша ба эм... шэ—манай Советскэ Союзай... зоригтой Коммунистическэ ... аллар соло ба нэрэ хүндэ! ... удаан нэрьемэ альга ташал... оваци болоно. Бултадаа бодо...

ҮҮЛТЭРТЭ ХОНИДЫЕ ОЛООР ҮСХЭБЭРИЛЖЭ, НАРИН НООhО ЕХЭЭР АБАЯ

„Нарин нооhотой хонидые үсхэбэрилхэ таарамжатай условн Баруун ба Зүүн Сибирьтэ, илангаяа Читын областьдо болон Бурят-Монголой АССР-тэ бии байна“.

(КПСС-эй Центральна Комитедэй январска Пленум дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэhэн элидхэлhээ).

Саянтын МТС-эй харьяата колхозууд партиин ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолой үндэhөөр ажахыгаа саашадань хүгжөөхэ хэмжээ-ябуулганuудые хараалхадаа нютагайнгаа арга боломжонуудые хүсэдөөр хэрэглэжэ, нарин, нарибтар нооhотой хонидые олоор үсхэбэрилхэ гэжэ шиидэhэн байгаа. Эндэхи колхознигууд хараалhан хэмжээ-ябуулганuудаа бодотоор бэелүүлжэ эхилээ. Саянтын МТС-эй механизаторнууд Оронгын колхознигуудтай хамта Оронго голдо хаалта (плотина) барижа hаяхан дүүргээ. Тиигэжэ 2000 гаран гектар сабшалангай ба бэлшээриин газар, гушаад гектар огородой поли уhалагдаха юм. Эндэхи колхозуудта малай, тэрэ тоодо хонидой байрануудые барихын тулада барилгын модон бэлэдхэгдэжэ, барилга хэгдэхэ газарта шэрэгдэжэ байна. Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо 1500 кубометр модон бэлэдхэгдээд, шэрэгдэжэ байна. «8-е Марта», «Коммунизм» колхозуудта мүн иимэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Тэрэшэлэн кукуруза тариха газарта наг шэбхэ зөөгдэнэ.

Энэ МТС-эй колхозуудай хониной-товарна фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд, зооветеринарна мэргэжэлтэд «Улаан Оронго» колхоздо сугларжа, научно-үйлэдбэриин конференци hаяхан үнгэргөө. Нарин, нарибтар нооhотой хони үсхэбэрилжэ, hайн шанартай нооhо ехээр абадаг болохо, хонидой харууhалга, эдеэлүүлгэ зүбөөр эмхидхэхэ, хурьгадые шэнэ аргаар түлжүүлхэ тухай асуудал энээн дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Тус конференци тухай доро толилогдобо.

Нарин, нарибтар нооhотой хони олоор үсхэбэрилхэ арга бии

Партиин Иволгын айкомой МТС-эй зонодохи секретарь нүхэр Цыреновэй элидхэлhээ

Манай эндэхи эрхэ байдалда нарин нооhотой хони үсхэбэрилжэ таарамжагүй, тиимэhээ тэдэ ехэ нооhо үгэжэ шадахагүй, меринос хонин манай бээрэг мал гэhэн буруу hанал бодол энээнhээ урда тээ эндэ ябадаг байгаа. Энэ шалтагаанhаа боложо, манай МТС-эй харьяата колхозуудта нарин, нарибтар нооhотой хонид мүнөө үсөөн байна. Энэ hанал бодолой тон буруу байhые манай түрүү хонишодой дүй дүршэл харуулаа. «Коммунизм» колхоздо Чимит-Цырен Бардуев отарынгаа 377 хонидой туд бүриhөө нэгэ ондо 3070 грамм нооhо хайшалаа. Хонидынь бултадаа нарин, нарибтар нооhотой үүлтэрэй юм. Энэ колхозой племенной отарын хонидой туд бүриhөө дунда зэргээр 2600 грамм нооhон абтаа. Мүн «Улаан Оронго» колхозой ахалагша хонишон Б. Гармаева отарынгаа хонидой туд бүриhөө 2 килограмм 850 грамм нооhо хайшалан байгаа. Энээн дээрэhээ харахада, манай эндэ нарин, нарибтар нооhотой үүлтэрэй хонидые үсхэбэрилхэдэ ехэ таарамжатай, ашаг ехэтэй байна.

Баруун Сибирьтэ, Зүүн Сибирьтэ, илангаяа Читын областьдо ба Бурят-Монголой АССР-тэ нарин нооhотой хони үсхэбэрилхэдэ ехэ таатай арга боломжонууд бии гэжэ партиин ЦК-гэй январска Пленум дээрэ нүхэр Н. С. Хрущев хэлэhэн байна. Үнэхөөрөө манай эндэ иимэ арга боломжо бии. Зүгөөр бидэнэр тэрэнээ хүсэд хэрэглэнэгүй гээшэбди. Саашадаа хони үсхэбэрилгэдэ гол анхаралаа хандуулха ёhотойбди.

Ойрын 5 жэл соо манай колхозууд хонидойнгоо тоо хоёр дахин олошоруулха, нооhо хайшалалга 4 дахин ехэдхэхээр хараалаа. Энэ зорилгые хүсэшэн гэжэ дүүргэхэбибди гэжэ мүнөөдэр хэлсэхэ байнабди. Манай МТС-эй харьяата колхозуудта хони үсхэбэрилгэ юундэ хангалтагүй байнаб гэхэдэ, хонидой үүлтэр hайжаруулха хүдэлмэри мууса ябуулагдадаг дээрэhээ нарин, нарибтар нооhотой үүлтэрэй хонид тон үсөөн байна. Тэдэнhээ нооhон багаар абтана. Хонидой hубайралга усадхагданагүй, үбhэ тэжээл багаар бэлэдхэгдэнэ, типовой hайн байранууд тон үсөөн. Мүн хурьгадые түлжүүлхэ шэнэ арга мууса нэбтэрүүлэгдэнэ. Эдэ бүхы шалтагаануудhаа боложо, хони үсхэбэрилгэ ашаг ехэтэй hалбари боложо шадаагүй. Гушаад онhоо хойшо, манай колхозууд жэл бүри түрүү племенной хусануудые, хонидые асардаг, теэд нютагаймнай хонидой үүлтэрэй hайжарhан юумэ үгы. МТС-эй харьяата колхозуудта хори мянган хонидой оройдоо 7 мянга хүрэхэгүйнь нарин, нарибтар нооhотой хонид.

Манай гол зорилго юуб гэхэдэ, хонидhоо hайн шанартай нооhо ехээр абадаг болохо ёhотойбди. Хэрбээ 1954 ондо 316,4 центнер нооhо хайшалаа hаа, 1960 ондо 1365 центнер гү, али эдлүүриин газарай 100 гектарта 322 килограмм нооhо абаха зорилготойбди. МТС-эй харьяата колхозууд 1954 ондо хонин бүриhөө 1,5 килограмм нооhо хайшалаа hаа, 1960 ондо 3 килограмм хайшалдаг болохо. Энэ нооhо абадаг болохын тулада 1960 ондо нарин. нарибтар нооhотой 23000 хонидтой болохо, бүхы хонидойнгоо тоо 50600 болгохо байна. Энэ зорилгые бэелүүлхын тулада олон хэмжээ-ябуулганuудые үнгэргэхэ байнабди.

Нарин, нарибтар нооhотой хонидые иимээр олошоруулхын тулада племенной хүдэлмэри үндэhөөрнь hайжаруулха хэрэгтэй. Илангаяа «Улаан Оронго» колхоз энэ талаар ехэ хүдэлмэри ябуулха ёhотой. Юуб гэхэдэ, мүнөө эндэ нарин, нарибтар нооhотой үүлтэрэй оройдоо 1510 хонид бии. 1960 ондо энэ колхоз иимэ үүлтэрэй 12 мянган хонитой болохо ёhотой. hайн үүлтэрэй хусануудые хэрэглэжэ, хонидой үүлтэр hайжаруулха, хонидые искусственна аргаар үрэжүүлдэг болохо байнабди. Энэ жэлдэ 6000 эхэ хонидые энэ аргаар үрэжүүлхэбди, 1956—1957 онуудта бүхы эхэ хонидоо искусственнаар ороондо оруулдаг болохобди. Гадна, хонидые үүлтэр үүлтэрээрнь, нооhонойнь шанарай зэргээр илгажа, hаяын жэлнүүдтэ племенной отаранууд, фермэнүүдтэй болохо ёhотойбди.

Саашадаа хони үсхэбэрилгые амжалтатайгаар хүгжөөхын тулада хурьгадые түлжүүлхэ түрүү арга хэрэглэхэ, хонидоо үбэлдөө, хабар эртэ хурьгалуулдаг болохо байнабди. Энэ юугээрээ hайн бэ гэхэдэ, үбэлдөө, хабар эртэ гараhан хурьгад hайнаар томожолог, шэрхи тобир мал болодог, тиигээд үбэл болотор томо болоhон байдаг. Гадна, энэ үедэ гараhан хурьгадай гарзалхань бага байдаг гэжэ бидэнэр энэ жэлэйнгээ дүй дүршэл дээрэhээшье хараабди. Мүнөө жэл МТС-эй харьяата колхозууд 2 мянга шахуу хурьгадые абаад, 30-аад хурьгадые гарзалуулаа, бэшыень hайнаар түлжүүлжэ байна. Тиихэдэ Кировэй нэрэмжэтэ колхоз абаhан бүхы хурьгадаа гарзагүйгөөр томо болгожо байнхай. Хони эртэ хурьгалуулгын алишье талаараа hайн байhан хадань, МТС-эй харьяата колхозууд 1956 онhоо хонидоо үбэлдөө, хабар эртэ хурьгалуулдаг боложо эхилхэ байна. 1956 ондо 5—6 мянган хонидые энэ үедэ түрүүлхээр, удаадахи 2—3 жэл соо бүхы хонидоо декабрь, январь, февраль, март hаранuудта түрүүлдэг болохоор хараалагданхай. Энээнтэй хамта, хурьгадые түлжүүлгэ тухай хэлэлтэй байна.

Наукын ба түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые хэрэглэнгүйгөөр хони үсхэбэрилгые саашадаа амжалтатайгаар хүгжөөжэ шадахагүйбди. Хурьгадые кошарно-базова аргаар түлжүүлхэдэ ехэ hайн гэжэ түрүү хонишодой дүй дүршэл эли тодоор харуулаа. Жэшээнь, «Коммунизм» колхозой Лубсан-Цырен Дабаевагай даажа байhан отарынхид энэ жэлдэ хурьгадаа иимэ аргаар түлжүүлхэ гэжэ шиидээ hэн. Энэ арга хэрэглэхын тулада эдэнэр хонидойнгоо хуушан байра тааруулан зохёоhон байгаа. Тэндээ хэдэн таhалгануудые хэhэн байна. Энэ арга хэрэглэhэнэйнь ашаар абаhан түлнүүдынь хоролтогүйгөөр, тобир таргаар мал боложо байнхай. Мүн «Улаан Оронго» колхозой хонишод Цыренжит Будаева, Долгоржап Тохтохоева гэгшэдэй даажа байhан бригадынхид 150—200 хурьгадые абаад, хоролтогүйгөөр түлжүүлжэ байна. Хурьгалhан хонидоо зүбөөр эдеэлүүлхын тулада эдэнэр тусгаар оролдолго гаргадаг байна.

Хурьгадые түлжүүлгын энэ түрүү аргые манай хонишод саашадаа үргэнөөр хэрэглэдэг болохо юм. Хони үсхэбэрилхэ энэ түрүү арга үргэнөөр хэрэглэхын тулада түбхын түрүүндэ хонидтоо үбhэ тэжээл элбэг хүрэхөөр бэлэдхэхэ, hайн типовой байраар хангаха ёhотойбди. Энэ хоёр асуудалые шиидхэхэ зорилгоор юун хэгдэхэб гэхэдэ, байгша онhоо сабшалангай ба бэлшээриин газарай ургаса дээшэлүүлхэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдаха юм. Энэ талаар түрүүшын хүдэлмэри хэгдээ. Оронго голой уhа хаажа, сабшалангай ба бэлшээриин газар уhалха гэжэ шиидээд, энэ гол дээрэ ехэ хаалта баригдажа дүүргэгдээ. Иигээд байхадаа, Оронгын уhаар 2000 гектарhаа дээшэ газар уhалха аргатай болобо гээшэбди. Мүн сабшалангаа үтэгжүүлхэ хүдэлмэри хэхэ болообди.

Хонидто, илангаяа эхэ хонидто ехэ шэмэтэ тэжээл—силос хэрэгтэй. Тиимэ хадань, ороохото ба тэжээлэй үнэтэ культура—кукуруза ехээр таридаг болохоор хараалагдана. Энэ жэлдэ МТС-эй харьяата колхозууд 1200 гектарта кукуруза тариха, тиихэдэ 1960 ондо 3200 гектарта тариха байна. Гансахан «Коммунизм» колхоз 1960 ондо 1000 гектарта кукуруза тариха юм. Гадна, хонишодой бригаданууд фермэ шадараа кукуруза тариха гэжэ шиидээ. Кировэй нэрэмжэтэ колхозой хониной-товарна фермые даагша нүхэр Доржиев фермэ шадараа кукуруза тарижа, силос дараха гэhэн үүсхэл гаргаа. Тэндэхи хонишод хонидой байрада дүтэхэнэ набтар башни бариха юм. Мүн хурьгадтаа эдюулхэ витамина үбhэ бэлдэхэ байна. Хониной-товарна фермэ бүхэн иимэ хүдэлмэри хэхэ аргатай, хэхэшье ёhотой.

Манай МТС-эй харьяата колхозууд 5 жэл соо хонидтоо hайн, типовой байрануудые олоор бариха гэжэ шиидээ. Энэ жэлдэ 4000 хонидой багтаха 8 байра баригдаха байна. Мүн саашадаа 1960 он болотор үдэжэ байгаа хонин hүрэгөө бултыень hайн байраар хангаха хэмжээтэйгээр байранууд баригдаха. Мүнөө жэлдэ МТС-эй харьяата колхозуудта барилга хэхын тулада энэ үедэ горьтой хүдэлмэри ябуулагдажа байна. Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо 1500 кубометр модон бэлэдхэгдээд, барилга хэхэ газартаа шэрэгдэжэ байнхай. Мүн «8-е Марта», «Коммунизм» колхозуудта барилгын модо бэлэдхэхэ, шэрэхэ хүдэлмэри түлэг дундаа ябуулагдана. «8-е Марта» колхозой Очировка гэжэ газарта хонишодой байха гэрнүүдтэйгээр хонидой байра баригдажа байна.

Үүлтэртэ хонидые олоор үсхэбэрилжэ, нооhо, мяха ехээр абадаг болохын тулада мүнөө жэлhээ эхилээд, нарин, нарибтар нооhотой үүлтэрэй hубай хонидой отаранuудые эмхидхэхэмнай. Иимэ хониднай хожомоо бүхы hүрэгэй 15—20 процентнь болохо юм.

Хони үсхэбэрилхэ хэмжээ-ябуулганuудаа амжалтатайгаар бэелүүлхэдээ олзо доходнай ургаха, колхознигуудай ажабайдал улам hайжарха болоно. МТС-эй харьяата колхозууд энэ жэлдэ нооhо худалдажа, 580 мянган түхэриг абаhан байгаа hаа, хонин hүрэгөө hайнаар хүгжөөhэнэй ашаар 1960 ондо гансахан нооhонhоо 3130 мянган түхэригэй олзо доход абаха байна. Иигээд байхадаа манай колхозууд 1960 ондо ажалта үдэр бүхэндэ 10—12 түхэриг мүнгэ, 2,5—3,5 килограмм таряа хубаажа шадаха болоно.

Саашань манай хүдэлмэридэ бии байhан дутагдалнуудые хэлэхэмни. Хони үсхэбэрилгэдэ ябаhан хүнүүд хододоо hэлгэгдэнэ, дүршэлтэй болоhон, хонишодоор ажаллаха үнэхөөрөө дуратай хүнүүдые колхозуудай правленинүүд оложо табинагүй. Саашадаа хони үсхэбэрилгэдэ дүршэл шадабаритай хүнүүдые табиха шухала. Малшадай дунда ябуулагдадаг ойлгууламжын хүдэлмэриие hайжаруулха ёhотойбди. «Коммунизм» колхоздо hаяхан үнгэргэгдэhэн «Малшадай үдэр» яhала hайшаалтай хэмжээ-ябуулга байбашье hаа, тон hайнаар үнгэргэгдөө гэхын аргагүй. Энэ үдэртэ зооветеринарна мэргэжэлтэд муугаар хабаадаа. Мүн культбазанууд ёhотой hайнаар түхеэрэгдээгүй. Тиихэдэ колхозуудта зоотехническэ hуралсал мүртэйгөөр эмхидхэгдээгүй байhаар. Колхозуудай правленинүүд ба партийна организацинуудтай хамта бидэнэр эдэ бүхы дутагдалнуудые усадхаха ёhотойбди.

Хонин hүрэгые улам хүгжөөжэ, ашаг ехэтэй hалбари болгохо гээ хадаа бүхы хонишод тушаа ехэ анхарал табижа, тэдэниие hайн гэр байраар, хубсаhа хунараар хангаха тушаа колхозуудай правленинүүд бодомжолхо зэргэтэй.

Хонидой үүлтэр hайжаруулха хүдэлмэриие гуримтайгаар ябуулха

Энэ конференци дээрэ элидхэл хэhэн МТС-эй главна зоотехник нүхэр Торгашин, Кировэй нэрэмжэтэ колхозой зоотехник Ишидоржиева гэгшэд хонидой үүлтэр hайжаруулха тухай хэлээ.

Хони үсхэбэрилгэhөө ородог продукци хадаа нооhон болоно. Тиимэhээ hайн шанартай нарин нооhо ехээр абадаг болохын тулада түбхын түрүүндэ хонидойнгоо үүлтэр hайжаруулха хүдэлмэри түсэбэй ёhоор ябуулха болонобди. Хонидойнгоо үүлтэр hайжаруулаагүйдөө hайн нооhо абажа шадахагүйбди. Мүнөө нарин, нарибтар нооhотой хониднай оройдоо 6500 толгой юм, энэ жэлдэ 13600 толгой болохо, тиихэдэ 1960 ондо 32 мянга гү, али бүхы hүрэгэймнай 63 процентнь иимэ хонид болохо юм. Энэмнай бага хэрэг бэшэ. Үүлтэртэ хонидойнгоо тоо иимээр олошоруулхын тулада нилээд ехэ хүдэлмэри хэхэ болонобди. Түбхын түрүүндэ, хонидые искусственнаар үрэжүүлгын тусгаар удхашанартай байhые тэмдэглэхэ шухала. Энээнhээ хойшо хонидтоо хусануудые миил табяад лэ орхихо бэшэ, харин hайн үүлтэрэй хусын үрэhөөр бүхы эмэ хонидоо искусственнаар үрэжүүлдэг болохо ёhотойбди. 1956 онhоо эхилэн, бүхы эхэ хонидоо имагтал искусственнаар ороондо оруулдаг болохо, тиихэдээ тусгаар техникые хараад байхагүй, ахалагша хонишод өөhэдөө энэ хүдэлмэриие эмхидхэхэ мэргэжэлтэй болохо ёhотой.

Хонидые племенной шанараарнь нарин нягтаар илгаха гээшэ мүн лэ ехэ удхашанартай хэмжээн болоно. Үүлтэрэйнгээ талаар тон эрхим хонидые илгажа, хожомоо племенной отаранuудые эмхидхэхэбди. Энээнтэй хамта, племенной хонид худалдан абтаха байна.

Нарин, нарибтар нооhотой үүлтэрэй хонидой харууhалга, эдеэлүүлгэ зүбөөр эмхидхэхэ гээшэ айхабтар шухала. Жэлэй дүрбэн сагта, илангаяа хүйтэнэй сагта иимэ хонидые зүбөөр эдеэлүүлхэ, уhалха, хараха хэрэгтэй. Эдээниие тураагаа, муудхаагаа hаа, hайн шанартай нооhон абтахагүй. Тиимэ хадань, манай хонишод энээндэ анхаралаа ехээр хандуулха ёhотой.

Кошарно-базова аргаар хурьгадые түлжүүлхэ тухай

Бурят-Монголой зооветинститудай багша нүхэр Пилдановай элидхэлhээ

Малые нарайhаань hайнаар тэжээгээ, түлжүүлээгүй hаа, саашадаа ашаг ехэтэй мал болодоггүй гэжэ зоотехническэ наука заадаг, түрүү дүй дүршэл тодорхойлhон байна. Тиимэ хадань, хурьгадые зүбөөр түлжүүлхэ тухай хэлэхэ хэрэгтэй. Нарин, нарибтар нооhотой үүлтэрэй хурьгадые түлжүүлхэ тухай хөөрэлдэебди.

Шэрүүн, шэрүүбтэр нооhотой хонидой хурьгадта орходоо нарин, нарибтар нооhотой хонидой хурьгадай нооhон бүри жэшээлэшэгүй олон байдаг юм. Эхэhээ гараад, 4 hаратай болотороо үүлтэртэ хонидой хурьгадай нооhон айхабтар түргэнөөр олон болодог, тиигээд саашадаа жэл гүйсэтэрнь нооhониинь бүри олошоржол байдаг юм. Энэ үе соо хурьгадые зүбөөр харууhалха, эдеэлүүлхэ гээшэ шухалын шухала хэрэг мүн.

Манай эндэхи хонишод хурьгадые үдэшэ үглөөгүүр хоёр лэ хүхүүлдэг заншалтай. Энэмнай хурьгадые эхэhээнь hалгаажа тэжээдэг урданай арга мүн. Нютагай үүлтэрэй шэрүүн нооhотой хони үсхэбэрилхэдэ энэ арга таарадаг байгаа. Теэд мүнөө нарин, нарибтар нооhотой үүлтэрэй хонидые үсхэбэрилгэдэ, эдэнэй хурьгадые түлжүүлхэ хэрэгтэ энэ арга огтолон таарахагүй байна. Юуб гэхэдэ, үүлтэртэ хонидой хурьгадые хуушан аргаар түлжүүлжэ болохогүй. Иимэ хурьгадые 1—1,5 час болоод лэ эхынь заатагүй хүхүүлжэ байха ёhотой. Тиигээгүй hаа, саашадаа нарай хурьган шадал тамир муутай болохо, эхэеэшье оложо шадахагүй, тиигээд дан удаан болгоод хүхүүлхэдэ эдиhэн hүнииншье хоол болохогүй, халтад гээ hаа хурьган шэшэжэ болохо юм.

Хурьгадай жэлтэй болоторынь харууhа, эдеэлүүлгыень зүбөөр эмхидхээгүй hаа, саашадаа hайн шанартай нарин нооhо ехээр абахам гэжэ бодолтогүй. Хурьгадые зүбөөр түлжүүлхэ түрүү аргануудай нэгэн хадаа кошарно-базова арга болоно. Хурьгадые эхэтэйнь хамта байлгажа түлжүүлхэ, томо болгохо гээшэ сакманна арга гэжэ нэрэтэй. Энэ хоёр арга удхаараа адли байна. Илгаань юуб гэхэдэ, хурьгадые сакманна аргаар түлжүүлхэдэ эхэнүүдhээн hалгаагдаха болотороо хурьгад ходо эхэтээ сугтаа ябадаг байна. Хурьгадай томошог болоходо эхэтэйнь бэлшээридэ гаргахада тэдэнэр хүйтэн газарта ходо хэбтэхэеэ hанадаг, тиигэжэ хүйтэ абажа үбдэдэг байхадань, оронoй түрүү хонишод эхэ хонидые бэлшээхэдээ хурьгадыень дулаан байрадаа үлөөдэг болоhон байгаа. Иигэжэ энэ арга кошарно-базова гэжэ нэрэтэй болоhон юм. Энэ аргын hайниинь юуб гэхэдэ, хурьгад эхэтээ сугтаа байхадаа үе үе болоод лэ эхээ хүхэжэ байха аргатай. Энээнэй ашаар хурьгад түргөөр томо болодог байна.

Хонидой түрэлгын үе айхабтар харюусалгатай байна. Түл абалгые эмхитэй hайнаар үнгэргэхэ гээшэ хонидые амжалтатайгаар үсхэбэрилгын шухала нүхэсэл болоно. Колхозой хонишод энэ хүдэлмэридэ тон hайнаар бэлдэхэ зэргэтэй. Кошарно-базова аргаар хурьгадые түлжүүлхын тулада hайн байра хэрэгтэй. Байрань гэрэлтэй, сэбэр агаар орохо вентиляцитай, ехэ бага олон таhагуудтай байха зэргэтэй. Иимэ аргаар хурьгадые хайшан гэжэ түлжүүлхэб, сакмануудые яажа бүридхэхэб? Хониной хурьгалхада нэгэ хурьгатай хониной байха таhаг соо оруулаад, 2—3 хоногто байлгадаг, тиигээд, hүүлээрнь булэг булэгөөрөө байдаг таhагта оруулдаг юм. Ганса гансаараа байдаг таhагта хурьгатай хониие 3 хоногhоо удаан байлгажа болохогүй. Хурьганайнгаа томо болохо бүри хонин ехэ сакманда оруулагдадаг. Хурьгадай томо болохо бүри сакманууд томодхогдоно. Ихэдээ хурьгадай томо болохын зэргээр сакман бүридхэгдэдэг байна. Жэшээнь, хонин хурьгалhан дарыдаа нэгэ гү, али хоёр хониной байдаг таhалгада оруулагдаа hаа, саашадаа хурьганайнгаа томо болохо бүри ехэ сакманда оруулагда оруулагдаhаар hүүлдэ сакманууд булта ниилэдэг юм. Хурьганай томожохын зэргээр сакман бүридхэгдэдэг гэжэ ойлгохо ёhотойбди. Хурьгад эхэтээ хамта байгаа хадаа, хүхэнэ аабза гээд байжа болохогүй. Нарай хурьгадта эхынь хүхые олгуулха хэрэгтэй. Хонинoй түрөөд байхада хүхэнүүдэйнь хажуудахи нооhо хайшалжа хаяха хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, нарай хурьгад эхээ хүхэхэдөө нооhо залгижа, тэрээнhээ үбдэжэ болохо бшуу. Эдэ бүгэдые хонишод бултыень хараадаа абаха зэргэтэй.

Эхэтэйнь 4 hара ябуулаад, хурьгадые заатагүй таhалжа, тусгаар отара болгодог юм. Юундэб гэхэдэ, хурьгаяа хүхүүлжэ ябаhан хонин мүртэй hайнаар таргалдаггүй, саг соогоо ороондо ородоггүй байна. Эхэ хонидые хурьгадhаань hалгаагаад, hара соо таргалуулжа, ороондо бэлэдхэхэ хэрэгтэй. Июнь, июль hаранuудта хонидоо ороондо оруулхада болоно. Түлгэнүүдые хурьгалуулаагүй hаа, саашадаа hайн байха. Юуб гэхэдэ, түлгэдөө түрэhэн хонин, хашарагтаа тугаллаhан үнеэн удаадахи жэлдээ заатагүй hубайрдаг. Түлгэhөө гараhан хурьганшье өөдэгүй тулюур, жэжэ байдаг юм. Тиимэ хадань, хонидые хүсэд томо болгожо хурьгалуулхада hайн байна.

Саашань хонидой харууhа эмхидхэхэ тухай хэдэн үгэ хэлэхэмни. Нютагай үүлтэрэй хони, хурьгадые харадаг шэнгеэрээ нарин, нарибтар нооhотой хони харууhалга эмхидхэжэ болохогүй гэжэ манай хонишод ойлгохо ёhотой. Юуб гэхэдэ, үүлтэртэ хонидые hайнаар харууhалаа, эдеэлүүлээгүй hаа, нооhониинь hайнаар ургадаггүй, тураагаа hаа, нооhониинь бүришье муу болодог байна. Үбэлдөө уйтан, набтар, муу байрада хонидые хонуулхада нооhондонь ехэл муу гээшэ. Хонин үбэлэй сагта саhа эдеэд ябахадаа хамаагүй гэжэ хонишод юундэшьеб hанадаг. Теэд энэ буруу. Үбэлэй сагта хонин бүхэн 2 литр уhа заатагүй ууха ёhотой. Уhа уунгүй ябаhан хониной нооhон муугаар ургадаг, хоёрдохёор, нооhониинь хуурай байдаг юм. Тиимэhээ хонидые үбэлдөөшье, зундаашье заатагүй уhалха гэhэн эрилтые дүүргэхэ ёhотойбди.

Нарин нооhо ехээр абадаг болохобди

„Коммунизм“ колхозой хониной-товарна фермые даагша Будаевай үгэhөө

Партиин ЦК-гэй январска Пленумэй зааhанай ёhоор, бидэнэр бии байhан нютагайнгаа арга боломжые хүсэдөөр хэрэглэжэ, үүлтэртэ хонидые олоор үсхэбэрилхэ, нарин нооhо ехээр абадаг болохо уялгатайбди. Манай колхозой гэшүүд энэ Пленумэй тогтоолтой танилсаад байхадаа, ниитынгээ ажахые саашадань хүгжөөхэ хэмжээ-ябуулганuудые хараалhан байна. Энээн соогоо хони үсхэбэрилхэ хэрэгтэ тусгаар анхаралаа табяабди. Юуб гэхэдэ, энэ hалбариие hайнаар хүгжөөхэ арга манда бии гээшэ. Манай колхоз 1960 ондо 20 мянган хонитой болохо, тэрэнэй 13 мянганиинь нарин, нарибтар нооhотой үүлтэрэй хонид болохо юм. Дунда зэргээр хонин бүриhөө 3 килограмм нооhо хайшалхаар, хамта дээрээ 540 центнер нооhо абахаар хараалагданхай.

Энэ зорилго бэелүүлхэ арга бидэндэ яhала бии. Манай нютагта нарин, нарибтар нооhотой үүлтэрэй хонид hайнаар үдэхэ, ехэ нооhо үгэхэ байна. Манай колхоздо 1952 ондо племенной хонидой нэгэ отара эмхидхэгдээ hэн. Эдэ хониднай үдэжэ, мүнөө 7 отара болоо, тэдэнэй гурбаниинь эхэ хонидой отара юм. Тиигээд байхадаа нарин, нарибтар нооhотой хонидые саашадань бүри олоор үсхэбэрилхэ найдамтай харгыдаа орообди гэхэдэ хамаагүй. Үнгэрэгшэ жэлдэ зарим отарануудаймнай хонин бүриhөө дунда зэргээр 3 килограммhаа дээшэ нооhон хайшалагдаа. Нёдондо Ч. Ц. Бардуевай отарын хонидhоо иимэ нооhон абтаа. Мүнөөшье жэлдэ баhал ехэ нооhон абтаха. Мүнөө хониднай hайнаар үбэлжэжэ, хабаржажа байна. Хүсэ шадалыень харахада яhала горьтой нооhон абтахаар шэнги байна. Жэшээнь, Даши Ганжуровай отарын хонид туд бүриин 3 килограммhаа дээшэ нооhо үгэхэ. Мүн 1954 ондо гараhан хурьгад шамбай тарганууд ондо орожо байна, эдээнhээ 2,5 килограмм нооhон хайшалагдаха юм.

Саашадаа үүлтэртэ хонидойнгоо тоо олошоруулхын тулада племенной хүдэлмэри бүри hайжаруулха, племенной шанарайнь зэргээр хонидоо илгаха, үүлтэр hайжаруулха хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха байнабди. Эдэ бүхы хүдэлмэри ябуулhанай ашаар 1960 ондо нарин, нарибтар нооhотой хонидоо 13 мянган толгой болгожо шадахабди гэжэ мэдүүлхэ байнаб.

Һайн ажалаараа харюулха байнабди

„Улаан-Оронго“ колхозой ахалагша хонишон Монгаловагай үгэhөө

Нарин, нарибтар нооhотой хони үсхэбэрилхэдэ ехэ олзо доход үгэдэг байна. Манай колхоз энээнhээ хойшо иимэ хонидые олоор үсхэбэрилхэ гэжэ шиидээ. Мүнөө манай колхоздо энэ hалбари ямараар хүгжөөгдэжэ байнаб гэхэдэ, хангалтагүй гэжэ мэдэрхэ хэрэгтэй. Хонидой үүлтэр hайжаруулха хүдэлмэри үниинэй ябуулжа эхилhэншье hаа, ёhотоор эрхилээгүй дээрэhээ мүнөө дээрээ манай колхоз hайн үүлтэрэй хонидтой боложо шадаагүй гээшэ. Нарин, нарибтар нооhотой хонидые олошоруулха хэрэгтэ бидэнэр бүхы анхарал оролдолгоёо гаргаха ёhотойбди.

Манай эндэ үүлтэртэ хони үсхэбэрилхэ ехэ таатай арга боломжо бии гэжэ парти, правительство хэды дахин заагаа. Партиин ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолтой танилсаха зуураа, манай колхоз хонидойнгоо тоо 2 дахин олошоруулха, нооhо 4 дахин ехээр абадаг болохо гэжэ хараална. Энэ зорилтые бэелүүлхын тулада бидэнэр, хонишод, хонидоо hайнаар хараха ёhотойбди. Хонидые hайнаар хаража, хүсэ шадал hайнтай байлгахада ехэ нооhо үгэдэг. Хонидые заатагүй уhалха хэрэгтэй гэжэ өөрынгөө дүй дүршэл дээрэhээ ойлгооб. Үүлтэртэ хонид халуунда ядадаг юм. Тиимэ хадань, тэдэниие зунай сагта адуулхадаа ехэ халуун байгаа hаань hүүдэртэ хүргүүлхэ хэрэгтэй.

Мүнөө иигэжэ сутлараад, хөөрэлдэжэ байhамнай ехэ hайшаалтай. Бидэнэр, хонишодто ехэ туhатай юумые мэргэжэлтэд хэлээ. Колхознай бидэнэр малшадта хамтынгаа баялигые—малаа найдана гээнэ. Тиимэhээ энэ найдабариень hайн ажалаараа харюулха байнабди. Ниитынгээ ажахые саашадань хүгжөөхөөр хараалhан хэмжээ-ябуулганuудаа бэелүүлхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадабаряа зорюулхабди. 1960 ондо 100 эхэ хониhоо 120—130 хурьга абахаб, хонин бүриhөө 4,5 килограмм ба тэрээнhээ ехэшье нооhо абахаб гэжэ мэдүүлнэб.

***

Саянтын МТС-эй харьяата колхозууд 1960 он болотор хонидойнгоо тоо хоёр дахин олошоруулха, 1365 центнер гү, али эдлүүриин 100 гектарта 322 килограмм нооhо абаха. Энэ зорилгоёо амжалтатайгаар дүүргэхын тулада эндэхи хонишод хонидоо үбэл ба хабар эртэ хурьгалуулдаг болохо, хурьгадые кошарно-базова аргаар түлжүүлхэ юм. Энэ аргын hайн байhые хараадаа абаад, 1955—1956 онуудта бүхы эхэ хонидой 60 процентые энэ үедэ хурьгалуулха, ойрын 2—3 жэл соо бүхы хонидоо үбэл, хабар эртэ хурьгалуулдаг болохо.

Табан жэлэй турша соо эндэхи колхозуудта хонидой байра олоор баригдаха, энэ жэлдэ 4 мянган хониной байха 8 байра, тиихэдэ 1960 он болотор 53 байра баригдаха байна.

Нарин, нарибтар нооhотой хони үсхэбэрилгэдэ тусгаар анхаралаа табижа, эндэхи хонишод энэ жэлдэ иимэ хонидой тоо 13640, 1960 ондо 32 мянга болгохо, энэнь бүхы хонидойнь 63 процент болохо байна. Энээниие туйлахын тулада племенной хүдэлмэри эрид hайжаруулха юм.

Хүдөөгэй ажалшадые эд бараагаар таһалдуулхагүй

Худалдаа наймаае һайжаруулхын түлөө

Аймпотребсоюзай пайщигуулай түлөөлэгшэдэй суглаан Сэлэнгын аймагта һаяхан болоо. Аймагай эд хэрэглэгшэдэй кооперациин 1954 оной хүдэлмэриин дүн тухай элидхэлые аймпотребсоюзай правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Павлов хээ.

— Эд хэрэглэгшэдэй кооперациин хүдэлмэри тоосоото үе соо зарим тэды һайжараа,—гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ. — Аймпотребсоюзай эд бараанай эрьесын жэлэй түсэб 119,9 процентээр дүүргэгдээ. 1953 онойхидо орходоо 6 миллион түхэригэй эд бараан арад зондо үлүү ехээр худалдагдаһан байна. Эд бараанай эрьесын түсэбые 7 сельпо бултаараа дүүргээ. Селендумын, Загастайн, Тамчын, Бүхэнэй сельпонууд эд бараанай эрьесын түсэбые 122,0—132,3 процент дүүргэһэн байна. 9 магазин аймаг соо шэнээр нээгдээ.

Элидхэлшын тэмдэглэһэнэй ёһоор, аймпотребсоюзай болон сельпонуудай хүдэлмэридэ үшөөл ехэ дутагдалнууд бии байна. Юрөөгэй, Тамчын, Ново-Селенгинскэ болон бусад сельпонуудай зарим магазинуудта саг үргэлжэ хэрэглэгдэдэг дабһа, зуруул, керосин, мылэ гэхэ мэтэ ехэнхидээ үгы байдаг. Эд бараае дутуугаар шэгнэхэ, хэмжэхэ, худалдан абагшадта хэрзэгыгээр хандаха ушар үзэгдэдэг.

Хүдөө ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын анхаралаа ехээр хандуулжа байһан мүнөө үедэ эд хэрэглэгшэдэй кооперациин хүдэлмэрилэгшэд хүдөөдэ худалдаа наймаа үшөөл муугаар эрхилнэ. Холын гүүртэ болон отарануудта, тарянажалай тракторна бригадануудта нүүдэл наймаан хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэнэ. Колхознигууд болон механизаторнууд шухала хэрэгтэй юумэнүүдээ тосхондо тусгаар ошожо абаха баатай болодог. Иимэ дутагдалнуудые саашадаа тэсэхын аргагүй. Хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэхэ ба худалдаха түсэб оройдоол 46,7 процент, зониие кооперациин гэшүүд болгохо түсэб—56, пайщигуудай взнос суглуулха түсэб—12 процент дүүргэгдээ. Ниитын эдеэ хоолой предприятинууд хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилнэ. Аймпотребсоюзай, мүн Селендумын сельпогой столоводо эдеэ хоол амтагүй муугаар бэлэдхэгдэнэ. Тэндэ хооллохоёо ерэгшэд удаан саг соо хүлеэхэ баатай болодог. Юрөөгэй, Тамчын, Ново-Селенгинскэ сельпонуудай дэргэдэхи пекарнинууд хилээмэ шанар муутайгаар барина. Аймпотребсоюзай болон сельпонуудай шалгалтын комиссинууд, лавочна комиссинууд ехэ муугаар ажаллана.

Аймагай эд хэрэглэгшэдэй кооперациин үмэнэ табигдаһан зорилгонууд тухай нүхэр Павлов элидхэлэйнгээ түгэсхэлдэ хэлээ. Тиигэбэшье, худалдаа наймаанай организацинуудтахи бодото байдалые элидхэлшэ зүбөөр харуулжа шадаагүй, бии байһан дутагдалнуудые усадхаха зам заагаагүй гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Үгэ хэлэгшэд элидхэлшын тэмдэглээгүй юумыень зааһан байна. Аймпотребсоюзай правлени болон зарим сельпонууд хүдөөдэ советскэ худалдаа наймаае һайжаруулха тушаа зохихо хэмжээ абанагүй гэжэ пайщигуудай түлөөлэгшэд шүүмжэлээ.

Шанаагай сомоной Соведэй түрүүлэгшэ нүхэр Мухтасипов иигэжэ хэлээ:

—Селендумын сельпо аймаг соогоо түрүү сельпогой тоодо ородог юм, гэбэшье, пайщигуудай эрилтые хангана гүй. Зарим эд бараан Калининай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдтэ эльгээгдэхын орондо Селендума тосхоной хүдэлмэришэд болон албахаагшадта худалдагдана. Һүхэ, аргамжа гэхэ мэтэ шухала хэрэгсэлнүүд сельпогой магазинуудта мүнөө байхагүй. Тэргэ, хомууд тоног ехэ үсөөнөөр наймаалагдана. Тиигээдшье комплектнэ бэшээр наймаалагдана.

Аймпотребсоюз тоосоото үе соогоо шалгалтын комиссиин түрүүлэгшэ болон гэшүүдэй дунда семинар зүблөө гэхэ мэтые нэгэшье дахин үнгэргөөгүй гэжэ Тамчын сельпогой шалгалтын комиссиин түрүүлэгшэ нүхэр Базаров тэмдэглээ.

Мүнгэнэй эрьесэ, наймаанһаа ороһон мүнгые тушаалга тухай, наймаа хэлгэдэ алдуу гаргагдадаг тухай госбанкын отделениие эрхилэгшэ нүхэр Рогов тодорхойгоор хэлээ.

Хүнүүдые хүсэд шалгангүйгөөр ажалда абаһанайнь түлөө аймпотребсоюзые, тэрээнэй түрүүлэгшэ нүхэр Павловые аймагай прокуророй орлогшо нүхэр Борбоев ехээр шүүмжэлээ. Тиигэжэ ямаршье шалгалтагүйгөөр абтаад, аймпотребсоюзай складые даагшаар ажаллаһан нүхэр Бадмаев 20 мянган түхэриг үриһэн байгаа.

Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Дансорунов, Бүхэнэй сельпогой түрүүлэгшэ нүхэр Мамыкин, Загастайн сельпогой түрүүлэгшэ нүхэр Ефимов болон бусад нүүдэл наймаанай муугаар эмхидхэгдэһэн тухай шүүмжэлээ.

Пайщигуудай түлөөлэгшэд нүхэд Хинзехенов, Ефимов, Смолина, Фролов болон бусад эд хэрэглэгшэдэй кооперациин кадрнуудые шэлэн абаха, хубаарилан табиха ба хүмүүжүүлхэ тухай хэлээ.

КПСС-эй райкомой секретарь нүхэр Тихоненко суглаанай түгэсхэлдэ үгэ хэлэхэ зуураа, аймагай эд хэрэглэгшэдэй кооперациин хүдэлмэрилэгшэдэй үмэнэ табигдаһан ээлжээтэ зорилгонууд тухай хэлэһэн байна.

В. Бадашкеев.

Эдеэ хоол амтатайгаар бэлдэнэ

Заиграйн аймагай Онохойн сельпогой 1-дэхи чайна тосхоной хүн зониие, модоной комбинадай, мүн түмэр замай станциин хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон албахаагшадые шанар һайнтай, элдэб янзын эдеэ хоолоор хангана. Чайнын бүхы хүдэлмэрилэгшэд ажалшадые культурнаар хангахын түлөө үнэн зүрхэнһөө оролдоно.

Байгша оной январь һарын эхинһээ хойшо чайные даагшаар ажаллажа эхилһэн Зинаида Зубарева хүдэлмэриингөө түрүүшын үдэрһөө эдэбхи үүсхэл гаргаа. Эдеэнэй шанарые һайжаруулха, олон янзын эдеэ бэлэдхүүлхэ талаар тэрэ ехэ юумэ хэһэн байна. Жэшээнь, элдэб булочка, сдобо, пельмень гэхэ мэтэ чайнада бэлэдхэгдэдэг болоо. Эдеэ хоолой иигэжэ һайжарһан дээрэһээ январь, февраль һарануудта чайнын дэбтэртэ нэгэшье гомдол ороогүй, харин имагта һайшаалнууд бэшэгдэнхэй.

—Чайнын ажал һайжаруулхын тулада элдэб эдеэ саг соонь бэлдэхэ, ажалшадай оруулһан дурадхалнуудые хараадаа абаха шухала байна. Хүнүүдэй эдеэлдэг залые энэ хабар үргэдхэхэһөө гадна, шэнэ стол, стулнуудые, стол дээрэ табиха элдэб зүйлнүүдые абахамнай,—гэжэ Зинаида Зосимовна хөөрэнэ.

Найман жэлэй туршада поварoор ажаллажа, эдеэ хоол бэлдэхэ талаар нилээд ехэ мэргэжэлтэй болоһон Евдокия Васильева эндэ ахалагша повароор хүдэлмэрилнэ. Эдеэлэлгын зал, буфет ба кухнида ходоо ариг сэбэр, дулаан, һаруул байдаг. Чайнын буфетчица болон официантканууд ажалшадые түргэнөөр эдеэлүүлхые оролдодог.

Мүнөө энэ чайна абаһан уялгаяа холо үлүүлэн дүүргэжэ, аймагайнгаа эдеэ хоолой предприятинуудай социалистическэ мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана. Февраль һарын дүн гаргахада чайнын коллектив даалгабаряа хоёр дахин үлүүлэн дүүргэһэн байжа, сельпогойнгоо дамжуулгын Улаан туг абаһан юм. Чайнын хүдэлмэрилэгшэ бүхэн сельпогой правлениин зүгһөө баясхаланда хүртөө. Чайна нэгэдэхи кварталайнгаа түсэбые мартын 11-дэ 141 процент дүүргээ. Чайнын коллектив туйлаһан амжалтаараа һанаагаа амарангүй, бүри эршэмтэйгээр ажаллажа байна.

Ж. Ринчино.

Оролдолгын ашаар мэргэжэл шудалба

Бурмонкоопсоюзай худалдаа наймаанай универсальна базадахи культурна эд бараанай складта хоёр мянга гаран элдэб зүйлэй эд бараан байдаг.

Иимэ олон янзын эд бараае саг соонь, зүбөөр шэлэжэ, хүдөө нютагуудта эльгээхын тулада нилээд ехэ дүй дүршэлтэй хүн хэрэгтэй юм. Нүхэр Паргачевская тусхай ямаршье һургуулигүй аад, ехэ оролдолго гаргажа, өөрынгөө ажалые һайса мэдэхэ болоо. Складта ерэһэн шэнэ үнэтэ эд бараанай техническэ документациие һайнаар шудалдаг дээрэһээ нүхэр Паргачевская эд бараанай хадагалагдаха болзорые һайнаар мэдэдэг. Жэшээнь, хэрэглэгдээгүй байхадаа түргэнөөр муудадаг батарей гэхэ мэтын зүйлнүүдые саг соонь эльгээхые оролдодог юм. Мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ хэрэгтэнь нүхэр Паргачевскаяда сугтаа ажалладаг нүхэдынь, тэндэхи таһагые даагша нүхэр Эрдынеев ехэ туһа хүргэдэг байна.

В. Евлахов.

КЯХТЫН АЙМАГТА

ОЛОН БАРИЛГАНУУД ХЭГДЭХЭНЬ

Аймагай колхозууд КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолые бэелүүлэн, ажахыгаа саашаданъ хүгжөөхэ табанжэлэй түсэбүүдые табиһан байна. Тэрэ түсэбүүдэй ёһоор, колхозууд малай байрануудые олоор бариха юм. Жэшээнь, аймаг дотор хамтадаа 72 мянган толгой хониной байха 16 шэнэ байра, 41 мянган шубуунай, 13 мянган тугалай байранууд, мүн 63 мянган тонный багтаамжатай силоснэ түхеэрэлтэнүүд хэгдэхэ. Мүнөө эдэ хараалагдаһан хэмжээ-ябуулгануудаа колхозууд бодотоор бэелүүлжэ эхилэнхэй. Тиихэдэ аймагай колхозууд шулуугаар набтар-башнинуудые түрүүшынхеэ бариха юм. Барилгын шулуу болон модо бэлэдхэхэ хүдэлмэридэнь Маленковой нэрэмжэтэ колхоздо Погранична МТС-эй механизаторнууд ехэхэн туһаламжа үзүүлнэ. Һаяхан МТС-эй хүдэлмэришэдэй хүсөөр 200 кубометр шулуун, 300 кубометр барилгын модон зөөгдэжэ асарагдаһан байна.

БОЛБОСОН ТҮХЭЛТЭЙ БОЛОНО

Һүүлэй жэлнүүдтэ Сүбэгтэ нютаг болбосон түхэлтэй боложо байна. Мүнөө Маленковой нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдэй гэрнүүдтэ радио оруулагданхай. Олон шэнэ гэрнүүд баригдажа, шэнэ үйлсэнүүд бии болоо. Тиихэдэ колхозой центрые электрификацилха хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Энэ жэлдэ колхозой клуб, бани шэнээр баригдаха юм.

КОЛХОЗНО БАЗААР

Кяхта городой колхозно базаар һайнаар түхеэрэгдэнхэй. Эндэ тусхай магазинууд ба үргэн хэрэгсэлэй эд бараа наймаалха киоскнууд олоор баригдаа. Һаяар колхознигуудай бууха гэр, мяханай ба һүнэй шанар шалгаха пункт ашаглалгада оруулагдахань.

КУКУРУЗА ТАРИЛГАДА БЭЛЭДХЭЛ

Погранична МТС-эй механизаторнуудай зүблөөн һаяхан боложо, кукуруза тарилгада бэлэдхэл тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ. МТС-эй зонодо мянган гектар кукуруза таригдаха юм. Мүнөө МТС кукуруза тарилгада хэрэглэгдэхэ сеялкэнүүдые тааруулан зохёожо байна.

А. Сахаров.

Үбгэн хонишоной оролдолго

Доодо-Худанай сомоной (Хэжэнгэ) Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой хониной-товарна фермэдэ үтэлһэн колхозник Б. Эрдынеев хэдэн жэлдэ хонишоноор хүдэлмэрилнэ.

—Даажа байһан хонидоо жэл бүри гарза хоролтогүйгөөр харууһалдагби,—гэжэ нүхэр Эрдынеев хөөрэнэ. —Үнгэрэгшэ жэлдэ үбһэ тэжээлэй дутамагшье һаань, даажа абаһан 300 гаран хонидоо нэгэшье гарзагүйгөөр ондо оруулаа һэм. Тиихэдэ хонин бүриһөө дунда зэргээр 2,6 килограмм нооһон хайшалагдаа һэн. Энэ жэлдэ даажа абаһан 390 толгой эхэ хонидһоо 325 хурьга абаад байнаб.

Нүхэр Эрдынеев хонидойнгоо тоо толгойе улам олошоруулха, ашаг шэмэ үгэлгыень дээшэлүүлхэ зорилгоор бэлшээрээ зүбөөр хэрэглэдэг, харууһалдаг хонидынь саг соогоо ороондо оруулагдадаг юм.

Мүнөө тэрэнэй харууһалжа байһан хонид барандаа һайн хүсэ шадалтайгаар ондо орожо байна. Үбэлдөө гараһан хурьгадынь тобир тарганууд.

Ш. Бадмаев.

Тоо бодолгын олимпиада үнгэргэгдэбэ

Суулгын дунда һургуулида (Мухаршэбэр) 9-дэхи ба 10-дахи классуудай һурагшадай тоо бодолгын олимпиада үнгэргэгдэбэ. Һурагшад Р. Гомбожапов нэгэдэхи һуури эзэлээ, С. Кодинов, А. Будланова гэгшэд хоёрдохи ба гурбадахи һууринуудые хубаагаа. Эдэ түрүү һууринуудые эзэлэгшэдтэ шан үгтэбэ.

СССР-тэй ба КНР-тэй дипломатическа харилсаануудые һэргээхэ эрилтэ хэхэ зорилгоор Токиодо митинг болобо

ТОКИО, мартын 31. **(ТАСС-эй тусхай корр.).** СССР-тэй ба КНР-тэй Япониин дипломатическа харилсаануудые гуримшуулхын түлөө Национальна соведэй үүсхэлээр үсэгэлдэр Токиодо митинг болоо. Хэдэн мянган хүн, тэрэ тоодо Япониин политическэ элдэб партинуудһаа парламентын гэшүүд, Токиодо мартын 25-һаа 30 хүрэтэр болоһон Национальна соведэй үргэн заседанида хабаадагшад, ниитын ажал-ябуулагшад, японско научна организацинуудай, профсоюзуудай түлөөлэгшэд, эзэд баяшуулай түлөөлэгшэд митингдэ суглараа.

СССР-тэй ба КНР-тэй Япониин дипломатическа харилсаануудые гуримшуулхын түлөө Национальна соведэй үргэн зүблөөнэй резолюци митинг дээрэ уншагдаа. Советскэ Союзтай ба Хитадай Арадай Республикатай Япониин дипломатическа, тэрэшэлэн экономическа харилсаануудые, научна ба культурна холбоо барисаае бүри һаяар һайжаруулха эрилтэ Япониин правительствода ба парламентда энэ резолюци ссонь хэгдэһэн байна.

Национальна соведэй түрүүлэгшэ Кухара митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ иигэжэ мэдүүлээ. Дайнай дүүрэһэнһээ хойшо 10 шахуу жэлэй үнгэрөөд байбашье, үнэндөө Япони бэеэ даанхай орон боложо шадаагүй. Юуб гэхэдэ, тэрэнэй газар дээрэ хариин сэрэгүүд бии байһаар. Тэрэнэй экономиконь хариин гүрэнүүдэй «туһаламжаһаа» дулдыдадаг байна. Советскэ Союзтай ба КНР-тэй харилсаануудаа һайжаруулангүйгөөр, эдэ оронуудтай худалдаа наймаа үргэдхэнгүйгөөр Япониин национальна бэеэ даанхай байдалые һэргээхэ аргагүй байна тэжэ тэрэ хэлээ.

Эб найрамдалай түлөө тэмсэгшэ гэжэ мэдээжэ болоһон Эб найрамдалай уласхоорондын Сталинска шангай лауреат профессор ИкуоОяма удаань үгэ хэлээ. Советскэ Союзтай ба Хитадай Арадай Республикатай Япониин дипломатическа, экономическа ба культурна харилсаануудые һэргээхэ гэһэн эрилтэ үнэхөөрөөл бүгэдэарадай эрилтэ мүн болоно. Тэрэниие ороной үргэн олон арад зон дэмжэнэ гэжэ тэрэ хэлээ. СССР-тэй ба КНР-тэй Япониин харилсаануудые һайжаруулга бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдалай хэрэгтэ туһалха байна гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

СССР-тэй ба КНР-тэй һайн харилсаануудые түргэнөөр һэргээхэ шухала байһан тухай, уласхоорондын түгшүүрилые һулаpуулха ба эб найрамдалай хэрэгтэ иимэ алхамай ехэ удхашанартай байһан тухай Япониин хүдэлмэришэн-таряашанай партиин түрүүлэгшэ Макото Хори, урдын генерал-лейтенант Сабуро Эндо болон бусад хүнүүд митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ тэмдэглэһэн байна. Япониин эрдэмтэдэй демократическа ассоциациин түрүүлэгшэ профессор Цугэ резолюци уншаа. Тэрээн соонь иигэжэ хэлэгдэнэ. Советскэ наукын туйлалтануудые японско эрдэмтэд үндэрөөр сэгнэнэ, мүн наукын ба культурын туйлалтануудые халан абалсаха талаар Япониин зүгһөө хэгдэдэг хизаарлалтануудые болюулхые эринэ.

ЭКАДВ-гэй 11-дэхи сессидэ ошоһон советскэ делегациие толгойлогшын орлогшо Спандарьянай хэлэһэн үгые митингдэ хабаадагшад ехэ анхаралтайгаар шагнаа. Митингдэ хабаадалсахые уриһанайнь түлөө тус митингые эмхидхэгшэдтэ баясхалан хүргэхэ зуураа, Спандарьян иигэжэ мэдүүлээ. Япониин ба Советскэ Союзай хоорондохи харилсаануудые һайжаруулхын тулада Национальна соведэй гаргажа байһан оролдолгые советскэ арад ехэ һайшаалтайгаар угтажа байна. Ниитынгээ байгуулалтаһаа дулдыдангүйгөөр гүрэнүүдэй эбэй ёһоор ажабайха принципүүдтэ, СССР-эй ба Япониин хоорондо экономическа харилсаануудые хүгжөөлгын хоёр ороной арадуудай интересүүдтэ, бүгэдэниитын эб найрамдалые бэхижүүлхэ интересүүдтэ зохилдохо байһанда үндэһэлэн Советскэ Союз Япони тушаа өөрынгөө политикые бэелүүлдэг байна.

Франциин Национальна суглаанда

ПАРИЖ, мартын 30. (ТАСС). Финансово-экономическа талаар «онсо эрхэ түлөөлэлгые» правительствода үгэхэ тухай хуулиин проектые Национальна суглаан энэ һүни һайшаагаа. Декредүүдые гарган налогой реформо үнгэргэхын тулада «онсо эрхэ түлөөлэлгэ» үгэхые правительствын эриһэн тухай урда тээнь мэдээсэгдээ һэн.

Хуулиин проектые үмөөрхэ зуураа, «онсо эрхэ түлөөлэлгэ» налог һомолон татаха хэрэгүүдээр хизаарлагдаха юм гэжэ Эдгар Фор хэлэһэн байна. Үнэндөө хуулиин тус проект хадаа финансово-экономическа бүхы хэрэгүүдтэ, тусхайлбал, социальна тэдхэмжын системэдэ хамаадалсаха байна. Гадна, хуулиин проект хадаа парламентын эрхые бага болгоно. Мүн конституцида харша байна.

Национальна суглаан дээрэ болоһон зүбшэн хэлсэлгын үедэ депутадууд-коммунистнууд хуулиин энэ антидемократическа проектые эсэргүүсэн шууд шангаар тэмсэхэ зуураа, налогой үнэхөөрөөл демократическа реформо хэхые баадхаһан байна. Тэрэшэлэн социалистнууд, баруунай үзэл баримталдаг зарим депутадууд хуулиин проектые буруушаагаа.

Парламентда доохонуур ехэ арсалдаанай болоһые хуулиин проектдэ оруулагдаһан заһабаринууд, үгэ хэлэлгые хойшолуулха тухай эрилтэнүүд, Национальна суглаанай һүниин заседаниин забһарлалгын удаан саг соо хэгдэһэн ябадал гэршэлжэ үгэнэ; забһарлалгын үедэ баруунай үзэл баримталдаг бүлэгүүдэй хүтэлбэрилэгшэд хэлсээнүүдые хэһэн байна. «Онсо эрхэ түлөөлэлгэ тухай» хуулиин проектые Национальна суглаанай баталан абаагүй һаа, кабинеднай тушаалһаа бууха гэжэ правительствые толгойлогшо Эдгар Фор депутадуудые занан айлгаа.

Эсэстээ, хуулиин проект голосованида табигдажа баруунай үзэл баримталдаг олонхидоор һайшаагдаа. Тус проектын түлөө 329 голос үгтөө. Тэрэниие буруушаажа 265 депутат (коммунистнууд, прогрессивнэ республиканецуудай Союзай гэшүүд, социалистнууд ба бусад зарим депутадууд) голосовалаа.

Эйзенхауэрэй дэргэдэ пресс-конференци болобо

ВАШИНГТОН, мартын 30. (ТАСС). Юнайтед Пресс агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр болоһон пресс-конференци дээрэ корреспондентнүүдэй асуудалнуудта харюусаха зуураа, президент Эйзенхауэр дахин иигэжэ зааба: Дүрбэн гүрэнэй конференцидэ хабаадалсахаар бэлэн байнаб. Иимэ уулзалгые зүбшэхэ зүйлгүйгөөр зарлаха тухай премьер-министр Черчиллиин оруулһан дурадхал ехэ аюултайшаг байна гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Хэрбээ, уулзалгын үедэ американецууд өөһэдынгөө принципүүдһээ арсаба гэһэн хэбэртэйгээр харагдахаар ушар байдалай тохёолдохогүй байгаа һаань Холбоото Штадууд Советскэ Союзтай ба бусад гүрэнүүдтэй уулзалга эмхидхэхээр бэлэн байна гэжэ президент мэдүүлээ.

Парижска хэлсээнүүдые итальянска ба французска парламентнуудай эсэслэн баталһанда хананги байһан тухайгаа президент мүн лэ элишэлэн хэлэһэн байна.

Пресс-конференци дээрэ Эдгар Фор үгэ хэлэбэ

ПАРИЖ, мартын 30. (ТАСС). Франциин премьер-министр Эдгар Фор пресс-конференци мүнөөдэр үнгэргэжэ, тэрээн дээрэ Франциин дотоодын ба гадаадын политикын хэдэ хэдэн асуудалнууд тушаа тоггон хэлэһэн байна. Агууехэ гүрэнүүдэй хэлсээнүүдые хэхэ тухай асуудалаар Парижай, Лондоной ба Вашингтоной хоорондо мүнөө үедэ зүбшэл хэгдэжэ байна гэжэ тэрэ мэдээсээ.

Агуүехэ гүрэнүүдэй зүблөө түргэнөөр зарлаха хэрэгтэй гэжэ хэлэхэ зуураа, энэ хадаа «зүблөөнэй урагшатай байлгада» нүлөөлхэ ёһогүй гэжэ Фор тэмдэглээ.

Хитадай Арадай Республикые мэдэрхэ тухай асуудалаар Республикын соведтэ тэрэнэй хэһэн мэдүүлгын удхые тайлбарилжа үгэхые журналистнуудай гуйхада, правительствые толгойлогшо иигэжэ тэмдэглээ. Дары түргэнөөр Хитадые мэдэрхэ тухай хэлээгүй, харин энэ асуудалаар «атлантическа гүрэнүүдэй хоорондо зүбшэл хэхэ тухай» хэлэһэн байгааб.

Агуүехэ гүрэнүүдэй хэлсээнүүдэй үедэ австрийска асуудал зүбшэгдэжэ болохо байна гэжэ Фор саашань мэдүүлээ.

Американска сэрэгүүд Канадада эльгээгдэнэ

НЬЮ-ЙОРК, мартын 31. (ТАСС). «Нью-Йорк геральд требюн» газетын Оттавска корреспондент Уоринт гэгшын мэдээсэһэнэй ёһоор, Канадада мүнөө байһан 15 мянган американска солдадууд ба офицернүүдтэ нэмэлтэ боложо, американска зэбсэгтэ хүсэнүүдэй шэнэ сэрэгүүд эндэ һаяар ерэхэнь.

Канадын хойто талада Холбоото Штадуудай байгуулһан сэрэгэй базануудые сэрэгэй эдэ шэнэ частьнууд хангаха байна гэжэ корреспондент заана.

Польско ажалшадай Майн урда тээхи уялганууд

ВАРШАВА, мартын 31. (ТАСС Арадай-демократическа Польш металлургнууд, горнягууд, машин бүтээгшэд ба бүд нэхэгшэд, мүн пр мышленностиин бусад һалбари дай хүдэлмэришэд ажалшадай ул хоорондын һайндэрэй—Майн 1- хүндэлэлдэ зорюулан социалисти скэ мүрысөө дэлгэрүүлнэ.

Костюшкын нэрэмжэтэ завод металлургнууд ба Сталинай нэр жэтэ шахтын горнягууд майн ур тээхи мүрысөө үүсхэһэн байгаа. Т дэнһээ жэшээ абан «Бобрек», «Ба рий», «Едность» гэжэ, мүн Дзерж скиин нэрэмжэтэ, «Майн 1-нэй» н рэмжэтэ, «Флориан» гэжэ заводу дай, тэрэшэлэн Болеслав Беру нэрэмжэтэ комбинадай коллект вууд Майн нэгэнэй хүндэлэлдэ з рюулан уялгануудые абаһан байн

Ленинэй нэрэмжэтэ металлург ческа комбинадай доменщигууд а рель соо түсэбһөө гадуур 1.000 то но шэрэм хайлуулха гэһэн уял абаа. Силезскэ нүүрһэнэй хэдэн о шахтануудай коллективүүд Ма урда тээхи мүрысөөндэ орол хо зуураа, уялгануудые абаһан ба на. «Янина» гэжэ шахтын горняг оронойнгоо нүүрһэнэй промышле ность дотор түрүүлжэ, нэгэд кварталайнгаа түсэбые хэдэн хо гоор болзорһоонь урид дүүргэд, э жэлэй түрүүшын хахадай дүүрэ түсэбһөө гадуур 15 мянган то нүүрһэ малтан абаха гэһэн уял абаа.

Англиин эзэд баяшуулай түлөөлэгшэд Пекиндэ ерэбэ

ПЕКИН, мартын 31. (ТАС Синьхуа агентство иигэжэ дамжу на. Английска эзэд баяшуулай бү түлөөлэгшэд үсэгэлдэр Пекиндэ ер Тэдэниие «Браш груп лимитед» гэ компаниин түлөөлэгшэ Лэйн гэг толгойлно.

Энэ бүлэг английска промышле на хэдэ хэдэн фирмэнүүдые, тэр шэлэн экспортнэ ба импортнэ ко панинуудые түлөөлнэ. Тэдэнэр х далдаа наймаанай хэлсээнүүдые б талалгада хамаатай асуудалнууд КНР-эй гадаадын худалдаа най эрхилдэг организацинуудтай зүбш хэлсэхэ юм.

Сайгондохи байдал

ПАРИЖ, мартын 30. (ТАС Сайгондо энэ һүни болоһон зэбсэ тулалдаануудта парижска үдэш газетэнүүд ехэ анхарал хандуул Тулалдаанай үедэ хоёр талаһаа х та дээрээ 112 хүн шархатаһан, хүн алуулһан байна.

«Франс Суар» гэжэ газетын к респондент иигэжэ мэдээсэнэ. хинхина провинциин зүүн тал районуудта правительственна миин ба Хоа-Хао бүлгэмэй зэбсэ отрядуудай хоорондо байлдаану мүн лэ болоно. Мартын 31-һээ э лэн Сайгониие «хүсэдөөр бүһэ хүреэлхэ» гэжэ бүлгэмэй хүтэлбэ лэгшэд шиидхээ.

Франс Пресс агентствын д жуулһанай ёһоор, мүнөөдэр пра тельственна сэрэгүүд ба шажа бүлгэмэй зэбсэгтэ отрядууд Сайг до «хампаалалгын бүхэжүүлгэ дые ехээр түхеэржэ ороһон байна

Франс Пресс агентствын мэдээ ёһоор, Сайгондохи правительст на сэрэгүүд 20 батальонһоо, т тоодо парашютистнуудай табан б тальонһоо, бронетанкова хоёр по һоо бүридэнэ. Шажанай бүлгэм дэй нэгэн болотшо Бинь-Ксуэ зэбсэгтэ отрядууд 7 мянган хүн бүридэнэ.

Франс Пресс агентствын мэ сэһэнэй ёһоор, Индо-Хитадт французска зэбсэгтэ хүсэнүү главна командалагша генерал хадаа Нго Динь Дьемтэй, прези Эйзенхауэрэй Урда Вьетнамда гээһэн тусхай түлөөлэгшэ гене Коллинстэй удаан саг соо хөөр һэн байна.

Гэбэшье, генерал Эли хадаа С гоной европейскэ кварталну байдаг французска сэрэгэй частьн дые зэһэһэн байна.

Редакторай орл
О. Г. ГОМБОЕ

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32, заместителя редактора—32-74, отв. секретаря — 27-37, партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14, культуры и быта, промышленности — 34-05, местной-информации и писем— 24-74. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00419. Типография отдела издательств и полиграфической промышленности Министерства культуры БМАССР. Зак. № 2142.